55. goranovo proljeće

skud igk

55. goranovo proljeće

skud igk

Sadržaj

6 Nagrada Goranov vijenac **Tonko Maroević**
22 Nagrada Goran za mlade pjesnike **Marija Dejanović**

Međunarodni gosti 55. Goranovog proljeća
32 **Malachi Black** (SAD)
38 **Nia Davies** (UK)
44 **Efe Duyan** (Turska)
52 **Maarten Van Der Graaff** (Nizozemska)
58 **Andrea Jurjević** (SAD / Hrvatska)
64 **Dmitrij Kuz'min** (Rusija)
70 **Miriam Reyes** (Španjolska)
75 **Zoë Skoulding** (UK)
82 **Maja Solar** (Srbija)
89 **Aleš Šteger** (Slovenija)
97 **Anna Terék** (Mađarska)
103 **Rhys Trimble** (UK)
109 **Anat Zecharia** (Izrael)

Međunarodni gosti – Versopolis
120 **Zehra Çirak** (Njemačka)
122 **Tiziano Fratus** (Italija)
124 **Tibor Hrs Pandur** (Slovenija)
126 **Marie Ginet** (Francuska)

129 Natječaj za literarne radove učenika
132 Pjesme nagrađenih učenika

55. Goranovo proljeće
Sudionici

Stanislava Nikolić Aras
Tomica Bajsić
Gordana Benić
Malachi Black (SAD)
Alen Brlek
Željka Horvat Čeč
Zehra Çirak (Njemačka)
Nia Davies (UK)
Marija Dejanović
Efe Duyan (Turska)
Tiziano Fratus (Italija)
Marie Ginet (Francuska)
Maarten Van Der Graaff (Nizozemska)
Katja Grcić
Monika Herceg
Andrea Jurjević (SAD / Hrvatska)
Dmitrij Kuz'min (Rusija)
Sonja Manojlović
Tonko Maroević
Tibor Hrs Pandur (Slovenija)

Ivica Prtenjača
Miriam Reyes (Španjolska)
Zoë Skoulding (UK)
Maja Solar (Srbija)
Vojo Šindolić
Andriana Škunca
Aleš Šteger (Slovenija)
Anna Terék (Mađarska)
Rhys Trimble (UK)
Milko Valent
Anat Zecharia (Izrael)
Bojan Žižović

Zvučna slika festivala: **Sara Renar**

Nagrada

Goranov vijenac

Tonko Maroević

Tonko Maroević, hrvatski pjesnik, povjesničar umjetnosti i prevoditelj, rođen je 22. listopada 1941. u Splitu. Klasičnu gimnaziju završio je u Splitu 1959. godine, a 1963. diplomirao je komparativnu književnost i povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu temom o likovnoj umjetnosti u hrvatskoj književnosti od moderne do danas. Od 1965. do 1970. asistent je na Katedri povijesti umjetnosti srednjeg vijeka, a od 1970. zaposlen je kao znanstveni suradnik Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu. Zimski semestar 1973–1974. proveo je na specijalizaciji u Rimu, nekoliko godina (1980–1983) djelovao je kao lektor na milanskoj slavistici, a nekoliko godina (1990–1993) surađivao je kao lektor na Školi za prevoditelje u Trstu.

Tekstove različitog karaktera objavljivao je u novinama i časopisima, a uredrički se angažirao u nizu redakcija i publikacija. Uređivao je časopise *Teka, Život umjetnosti, Republika, Književna republika* i *Poezija*. Priredio mnoge studijske izložbe i likovne monografije, adaptacijama sudjelovao u kazališnim izvedbama i radijskim emisijama. Prevodio s više jezika (dijelom u suradnji, većinom pjesničke i dramske tekstove), a važnije su na tom području hrvatske verzije Borgesa, Cavalcantija, Dantea, Queneaua, Marlowea, Jarryja, Petrarke, Sanesija, Papinija, Espriua, Foixa, Carmine Burane itd.

Bio je potpredsjednik Hrvatskoga P.E.N. centra 1990–2000. i potpredsjednik Matice hrvatske od 2002. Redoviti je član HAZU od 2002.

Pjesničke zbirke
Primjeri (1965), *Slijepo oko* (1969), *Motiv Genoveve* (1986), *Trag roga, ne bez vraga* (1987), *Četveroručno* (1992), *Sonetna struka* (1992), *Black & White* (1995), *Posvetoljubivo* (2004), *Drvlje i kamenje*, izabrane pjesme (2009), *Redak mulja, redak pjene* (2013)

Pjesničko-grafičke mape
Baffonerije, sa Zlatkom Bourekom (1976), *U koži i iz kože*, s Nives Kavurić Kurtović (1980), *Makar makaronski*, sa Željkom Lapuhom (1982)

Eseji, kritike i studije
Polje mogućeg (1969), *Dike ter hvaljenja* (1986), *Zrcalo adrijansko* (1989), *Pohvala pokudi* (1998), *Klik!: trenutačni snimci hrvatskoga pjesništva* (1998), *Borgesov čitatelj* (2005), *Slikanje i slikama predgovaranje* (2006), *Napisane slike: likovna umjetnost u hrvatskoj književnosti od moderne do postmoderne* (2007), *Družba da mi je* (2008), *Skladište mješte sklada* (2010).

Antologije
Bikova koža, antologija katalonskog pjesništva (1987), *Uskličnici* , antologija hrvatskog pjesništva od 1971. do 1995. (1996), *Riječi za jedan lapidarij. Novije katalonsko pjesništvo* (2018)

Likovne monografije (izbor)
Melita Bošnjak, sa Željkom Brguljanom (2010); *Munir Vejzović,* s Biserkom Rauter Planči (2009); *Miroslav Šutej* (2009); *Jakov Bratanić* (2005); *Ante Škaričić* (2003); *Šime Perić,* (2003); *Marino Tartaglia* (2003); *Antun Babić* (2002); *Zlatko Šimunović* (2001); *Antun Zupa,* (2000); *Ante Kaštelančić* (2000); *Vojin Bakić* (1998); *Vojo Radoičić* (1998); *Zlatko Kauzlarić Atač* (1996); *Ivan Večenaj* (s Adrianom Škuncom) (1994); *Vasilije Jordan* (1989); *Dragica Cvek Jordan* (1987); *Ivan Lacković Croata* (1987); *Nives Kavurić Kurtović* (1986); *Boris Bućan* (1984); *Dimitrije Popović,* s grupom autora (1980); *Ivan Lacković Croata* (1978).

Nagrade, priznanja i odličja
Tonko Maroević dobitnik je mnogih domaćih i inozemnih nagrada: *Tin Ujević, Josip Sever, Croatia rediviva i Dobrojutromore* (za pjesništvo), *A. G. Matoš, Julije Benešić* (za književnu kritiku), *Sedam sekretara SKOJ-a* (za likovnu kritiku), *Frano Čale* (za talijanistiku), *Premio Lazio, Premio Agrigento, Premio Ragusa* i plakete tršćanskog P.E.N.-a (za kulturnu suradnju), plakete *Vladimir Nazor* i nagrade *Mila Gojsalić* (za doprinos u regiji) te Nagrade za životno djelo Društva povjesničara umjetnosti, 2013.

Odlikovan je redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića i titulom Commendatore della Repubblica Italiana.

Obrazloženje uz dodjelu nagrade
Goranov vijenac Tonku Maroeviću

Prosudbena komisija u sastavu Drago Glamuzina, Slaven Jurić, Miroslav Kirin, Sonja Manojlović i Damir Radić odlučila je Goranov vijenac, nagradu za pjesnički opus i ukupan prinos hrvatskoj književnosti, dodijeliti Tonku Maroeviću.

Ime Tonka Maroevića odavno je prepoznatljiv, gotovo institucionalni znak koji – ovjeren i statusom akademika – stoji iza mnoštva susjednih pa ipak raznovrsnih diskurzivnih djelatnosti što pokrivaju pristojan dio našega kulturnoga polja. Autorova ustrajna prisutnost i aktivnost na predstavljanju književnih noviteta, otvaranju likovnih izložbi uz marljivo esejističko i kritičko praćenje novih tendencija u poeziji (popraćeno i antologičarskim rekapitulacijama hrvatskoga pjesništva) kao i u slikarstvu – pa i značajan prevoditeljski staž – ne bi smio zastrti važnost Maroevićeva pjesničkoga djela, odnosno činjenicu da je ono nekoliko desetljeća nezaobilazna referentna točka u suvremenom hrvatskom pjesništvu. Ne toliko opsegom, pa ni učestalošću pojavljivanja zbirki, još od mladalačkih *Primjera* i *Slijepoga oka* iz šezdesetih godina, Maroevićev se poetski glas nije konstituirao glasno koliko obazrivo i izbirljivo ali otpočetka zrelo.

Njegovo autorsko pismo, gotovo očekivano, barem sa stajališta naknadne književnopovijesne pameti, formalno je, poput Dragojevićeve *Kornjače* koja je naznačila put, započelo pjesmom u prozi, dakle u znaku tadašnjega pjesničkoga modernizma i zavidna stupnja hermetičnosti koja je postupno slabjela pa na mahove i potpuno nestajala kako se punio Maroevićev repertoar oblikovnih rješenja, a s njima djelomično i pogledi na ulogu književne riječi. Budući da se usporedo mijenjala i paradigma poetske komunikacije u hrvatskom pjesništvu tokom desetljeća, pjesnik je prostor otvorio slobodnome i vezanome stihu, a istodobno i manje elitnom usmjerenju teksta u kojem je uloga čitatelja ponešto izmijenjena; prijašnje semantičke pukotine i asocijativne kratke spojeve iz prvih zbirki, odnosno ishodišnu konstrukciju "savršenoga pejzaža", tj. kreacije u velikoj mjeri jedinstvenoga i unutrašnjeg svijeta, u *Motivu Genoveve* zamijenila je kulturna memorija i koherentnije tkanje dulje kompozicije. Kako zapaža Zvonimir Mrkonjić, s tom knjigom "otvara se nova, u mnogom drugačija stranica Maroevićeva pjesništva".

Premda je i u ranim zbirkama oslanjanje na literarne aluzije i kulturne reminiscencije činilo bitan element tekstualne strategije, od osamdesetih godina nadalje otvoreni dijalog s literarnom tradicijom (često i posredstvom imaginarnoga razgovora s prijateljima po peru)

sve će znatnije obilježavati cjelokupnu zgradu Maroevićeve lirike. Ako se relativno "bezobličnа" pjesma u prozi iz prvih zbirki nametnula kao adekvatan okvir "fenomenološki", a zapravo imaginativno utemeljenim zorovima ili fragmentarnim mikronaracijama, dotle je najprije slobodni stih – koji u specifično autorovoj verziji neprestano obigrava oko nekoga tradicionalnoga oblika, bio on domaći ili strani – a potom vezani ili stvaralačka međuigra dvaju oblika, označio intencionalan iskorak u eksplicitnu intertekstualnost, nerijetko dopunjenu metatekstualnim, najčešće i autopoetičkim komentarima. Kao da ni to nije bilo dovoljno, u sljedećoj je zbirci *Trag roga, ne bez vraga* taj (post)modernistički hod urodio pregovorima između razaznatljivih strofičkih oblika i proznoga ulomka. Ako je istina da se pjesnici dijele na one kojima strah izaziva bjelina stranice i one kojima je papir unaprijed odviše ispisan, tada Maroević zasigurno pripada potonjoj i sve mnogobrojnijoj skupini što joj je Stephane Mallarmé veliki moderni otac; uzevši u obzir da je on kao nitko u nas, osim možda Ivana Slamniga, "muzu impotencije" – kako se, ne bez feminističkoga sarkazma, spretno izrazila Barbara Johnson – odnosno poštovanje pred najboljim stranicama domaće i europske poezije usvojio kao polazište za ispisivanje svoga pjesničkoga palimpsesta.

Otuda još jedna faceta te poezije koju lirski subjekt u jednoj prigodi autoironično kvalificira kao "prepisanu", a kritika ju je uočila kao prepoznatljiv i ustrajan postupak u zbirkama od osamdesetih godina do danas: sažeta je sintagmama kao što su "poetika prefabriciranih elemenata" ili "potrošeni govor" (Mrkonjić, Brlek). Nakana da se pjesma pravi od već postojećih, nađenih verbalnih tvorevina ili njihovih tragova s jedne je strane zalog ustrajnog prianjanja uz prošlost (povijest) kao danas jedino moguće izvorište pjevanja, dok je, dakako, s druge strane, još jedan u nizu pokušaja da se velika tradicija kreativno asimilira i prevlada. Tretman jezičnih proizvoda i poluproizvoda, uz nešto više humora kojemu je s godinama pjesnik sve skloniji, baš kao i meandriranje između različitih, a opet "nađenih" formalnih uzoraka, svjedoči autorovu težnju da se uvijek iznova prekoračuju granice diskursa koje su u prethodnim zbirkama ionako labavo uspostavljene. Stoga u okviru toga opusa nije krucijalno, iako nije nevažno, tematiziraju li ciklusi motive iz visoke kulturne sfere (Genoveva, Gradiva), ili se poseže za naslagama narodnoga blaga kao npr. u ciklusu *Lijevom i desnom rukom*. Bitno je da se poetska igra nastavi, unatoč repetitivnim lamentacijama o uvjetima njezine (ne)mogućnosti.

Gradeći svoj rukopis u rasponu od pola stoljeća Maroević se sve čvršće držao svoga poetskog koncepta, ali je u svakoj sljedećoj zbirci umješno obavio taktičke manevre kako bi omjer između sličnoga i različitoga ostao estetski djelotvoran. Valja napomenuti i da je on jedan od

prvih naših pjesnika koji je zbirku, pa i opus, gradio težeći svojevrsnoj jedinstvenosti, ako je već cjelovitost i totalitet unaprijed isključio kao neostvariv ideal. Stoga su u njegovoj poeziji ciklusi – koji su nerijetko bliski srodnici poemi – odlučujući činitelji u organizaciji zbirke pa i cijeloga književnog djela. Već je uočeno (H. Pejaković) da se unatoč dugim vremenskim razmacima između nastanka pojedinih ciklusa i pjesničkih knjiga u Maroevićevu pjevanju motivi neprestano vraćaju pa se neki od njih mogu shvatiti i kao nastavak ili komentar onima što ih je situirao na drugo mjesto i u drugi kontekst. Provodeći motive (a i *mimo* njih) u neprestanom autopoetičkom meandriranju između *mulja* i *pjene,* između priopćivoga i nepriopćivoga taj je hrvatski i mediteranski pjesnik, premda u pismu koje ne poznaje udomljenost i bilo kakvu stabilnost, konstantno "privilegirao trenutke prelaska granice" (T. Brlek) između domaće i romanske književnosti, dubokoga nasljeđa europske kulture i sasvim recentnih izvanknjiževnih fenomena da bi jednako tako ustrajno balansirao između uzvišenoga i prizemnoga, estetičkoga i egzistencijalnoga.

Naposljetku, premda nikako najmanje važno, kako u motivima tako i mimo njih, Maroević je znalačkim pa i eruditskim pristupom oblikovanju pjesničkoga teksta i njegova ritma tražio i nalazio nove načine osmišljavanja poetske kompozicije. Visoka kompetencija u pogledu aure uposlene forme urodila je, s jednakim uspjehom, i nizom formalnih eksperimenata i noviteta u prostornom kontinuumu poezije i proze, kako je već rečeno, ali i revitalizacijom klasičnih oblika stiha i strofe među kojima je *sonetna struka* samo jedna – iako možda najpoznatija – od pjesnikovih specijalnosti. U razdoblju koje je rukovanje stihovnom formom i osjećaj za ritam u elitnoj sferi gotovo prepustilo zaboravu, taj rijedak dar koji Tonko Maroević dijeli s tek omanjom skupinom literarnih prijatelja i sljedbenika dodatni je doprinos suvremenom hrvatskom pjesništvu.

Slaven Jurić

Izbor iz poezije Tonka Maroevića

Savršeni pejzaž I

1

Evo crnice bez primisli, dostojnog temelja.
Na svojim će ravninama dognati zidove do sjajnosti, sposobna da se ne trudi od namjere.
U čudesnim razmacima, tri po tri naš je razmještaj. Tri, rekoh, stablo, po tri. Ptice oplakuju stupove, blagoslovljene, jer su putokaz sa obiju strana. Sigurnost izbija iz njihovih tek zacijeljenih rana, red da im povjerujemo. A ruke u stavu razumijevanja, poticaj progutan još u kičmi.
Upitah amebu što je stala, što se ne dijeli dalje.

Grebotine

1

Crta upućena iz donjeg dijela prema gore, dvaput lomljena oko godova biva odabrana.
Već sada u obliku, a to još prije vjerovanja.

2

Reče: promiču. Iz njihovih opuštenih rubova već mile okrajci, rastežu se otopljeni udovi, upravo sline.

3

Na bilo kojem mjestu preslažući gomile, dok se glava majke nad tanjurom ne smežuri i raspe.
Miješaš u rukama okruglo kamenje, a znoji se kćerka.

Tom se pričom sve objasni, pa i ja sam je prihvatio, a prste sili na pokret.

4

Još jedna nečista stanka, zazor od njihovog najslađeg smijeha.

5

Kada su se i po rukama šibali, tada su nokti prikupljali kožu, a širila se šaka.
Još samo pokret za puno izmicanje.

6

Pažljivije motreći, oba puta je preoštro lomljena, ne vodeći računa o prirodi godova.

7

Zatim crta stvara odnose, kutovi hine povijest. Stid zbog tek mlake podatnosti: znači.

Primjeri

2

Sjećanje na more podrazumijeva i ono soli i kamenja i pjene, izmakle otoku. Strogih li obrisa, sve to iz sama nehaja. Već tu smo kod pojma. A svuda neki valovi odnoseći se prema žarištu, a bijela, crna jedra povaljena na pijesku. Izgleda da se opremamo. Jer mnogi nose plave štitove, u inim rukama smeđa vretena, sa tronošca se lije bijela riblja krv, a bik se ogledava u natpisu i čitka pučina iza hrama zatvarajući priču. More. Na kraju ga uspravljamo.

3

Govorimo o ljubavi. I inače tako: tvoj srk mora, oči začuđene, pa jedan zdepasti korak, pripijen sam uz kamen, zaboravljam: inače, ne smijem te sanjati. Po kamenu neki znaci, moja usta okrugla, zaboravljam: inače, već si daleko. Leđa pređu put do stopala bez daha. Zatim te samo s pratilicama. Tada si i postala ptica, biljka. Hod postao usporediv, oči sužavale do basne. Primijećeno je da djeljaš u drvu, to radiš sa zanosom. Svakom tvom pokretu nadavalo se ime. Daljnje riječi između korica.

Slijepo oko

1

Zorom ptice polude. Vjetar što tada ustaje od njihova je oduška; spremne su čuditi se, prvi trenuci samo njima pripadaju, pa lupaju o okna da iskupe svoju nevjeru. Jer, malo im je značila plaha iskra; kao da je prostor sažet nestankom granica, govorom svjetlaca. Reklo bi se da je noć izbor iz dana.

4

Dobro vam jutro, koji se budimo zajedno. Ista će sad nas blagost grijati, iz iste pravednosti; već vidim ruke gdje se uzdižu. I zaista su ptice slijetale kako je zora starjela, sve drage glave zemlji se priklanjale, pod samim suncem, za tu zemnu plaću. Blažena svjetlost, ovaj njezin mrtvi hod.

6

Gdje je tu priča, zar i ona u ono vrijeme? Te izvlači svoje mucave konce iz kaleža i tamnu grivu slijedi. Ili vreba u nekoj maloj zasjedi, a pred njom se čudo prisno razlaže, gasi divota. Ispitivanje svih međuoblika, to htijenje, to voljno djelovanje, a ne odana cika ili trepet slušne latice. Evo govora vezanim riječima, čvrsta ljubav na hitrim slovima, varka u glasu, svijet u obećanju. A zatim kratak pad, pa jedno: ipak; postrani zamah na ovoj ljuljački. Da kažem: takvu stezahtijevali iako je možda više i ne raspoznajete.

9

Stablo uvire u svoju noć. Ptica se gasi. I poput suvišnog lišća dodijava daleka zvonjava, ta stalna svirka koja je prisnost riječi. Hvala ranjivosti koja je sve to pričala, osjetljiva već ruka trne, naboj stisne; od cijelog raspolaganja tek prisutnost raspleta, a prava kazna nas zaobilazi. Praznik je sam spomen na sva tri stanja u kojima smo ga poznavali: još ne, sad već i nikad više.

Njihalo 2

5

Glasovi, riječi, udarci; i dobra sapunica kad se stisnu i kad se odslikavaju u stotine usitnjenih prizora. Kada se javljaju ruke i pomaljaju zjene, u kojima začuđenim još mnoštvo započetih, napol pokrivenih sjenama nekog drugog svjetla, nekog drugog dna (ne više dubokog, očito).

Obraz u dlanove. Kada stidom nagnan klone, poznajem ga i znam što mu je odviše: ako mu dostaju riječi, on će sjetan i glasan započeti: Dva mi sta siromaha dugo vrime drugovala. I sve će pratiti priču osjetljiv za njene oči.

7

Slijepo oko, mukli glas.
Zastala kaplja jezičac naglijeg poretka.

Redoslijed

3

Približavam se žalu, prebirem smeđu travulju, tražim li, uzimam ljušturu priljepka, odmičem se. Udaljavam se, lupkam; tako je ići vrelih sljepoočica s dvije ruke na kvrgavu dršku. Slana se svjetlost kazuje pjegama: zeleno, žuto i plavo; znoj draga male pesti. Imam; ta ljubav strah je što ga je puno sunce bistrilo, i sada okreće, znam li; dobrohotno znam.

4

Bližim se, odalečujem. I prostire se sve izgovoreno, i nisko grmlje prati potez mora, jeka skuplja. I polje sabire, bašćina lipa saj; i svaki joj se grumen drobi, dok tvrda zrna; mljaskajući i mrseći pozdravljam te, Jeronime; i budi tako. Baš tebi da pričam što rečeno je već; o zemlji,

naime, i hvala kazanom, što bolnom spokoj i mirnom izazov – pijem. Drage tople pojave slijede riječima, za blagim titranjem plašljiva tvorevina, jezik šara od ganuća. Dobro, prepoznajem tvoje sunce, složili smo se o nazivu; slučajno, već bješe čas da zagrebem sidrom.

Čep ili lijevak

3

Soli na rep, pa soli na ogrebotinu. Suze što je otprhnula možeš pretočiti u suze iznuđena jada. Iz istog su izvora, u njima se zrcali ravnodušna plavet drugog plana. Trljajući oči, konačno uposleni srednjak vraća navrle osjećaje u njihov zamotuljak. Pritisak na vjeđe izravnava pad nutarnje napetosti. Da ti je bilo nekažnjeno otvoriti Pandorinu kutiju; ovako si barem osjetio malo lahora iz vreće vjetrova. Sitne bore na rubu usana, zasad nerazgovijetne među blijedim dlačicama. S druge strane tihe modrice. Ganutljive opaske zaključuje uspomena Milana Ogrizovića koji povodom Kumičićeva prizora pogibije Zrinskoga i Frankopana izričito veli kako se ne sjeća da je poslije Genoveve nad knjigom tako plakao kao nad tim poglavljem.

Mala vrata

Otvaram vrata. Mala, kako rekoh, vrata. Već otvarana vrata škripplju nepodmazanim šarkama. Tijelo sjene ugiba se mojem tvarnijem koraku.

Tvarnijem? Iza vrata su pljesnive daske, suhe trave, mačje dlake. Iza vrata su golublja pera, ogledalo pravde, božje čizme. Iza vrata je duša vjetra.

Stoga i moj korak neodlučno pipa: bi i ne bi. Znam ja kako se on plaši svega što je praznina posvetila.

Ali snažniji zapuh čini da odlučnije povučem. Ušao sam: više se ne mogu vratiti.

Sonetna struka

Sonetna struka iz dana u dan slabi,
al nije mrtva, bar za sad još ne;
trublja sonetna čeznutljivo vabi
tek onog kom je biti *demode.*

Što htjelo se, to se i snilo babi,
pa sonet teče – i to kakav, gle! –
al samo zato rekao vam da bi
kako na preskok rime nisu zle.

Ispuniv svoju normu u katrenu
na nove radne pobjede će krenut
sonet taj isti, al u zadnjem trenu
na tok svoj će se još jednom okrenut

videć da nije rekao ni: *Hvala,*
a da je već mu zastavica pala.

Slabopis

Loše mi se piše! Pišem odveć dobro
s obzirom na ono što od mene traže:
sadržaj il oblik s okvirom se slaže,
a riječi iz drugih cvijetnjaka sam pobro.

Pa kako u loše onda izvesti proboj?
(što bi mi od svega boljeg bilo draže).
Okliznut se o takt il srok? – ne lez' vraže.
Stog i stope stiha ovog marno pobroj!

Dvije već loše strofe i stih loši pride
svaku jezgru dobrog razmetljivo troše,
a zanjima sve zlo i još gore ide.

Zatim slijede, iza krivog stjegonoše,
greške i lapsusi, šavovi se vide ...
Tako je i kad ti ne piše se loše!

Posljednji sonet

za Z.M.

J
a
m
o

m
o
j
a

s
a
m

s
a
m

Pismo Josipu Severu
u
nepov rat

Dragi Josipe,
Josina,
Joža,
i odmah si trojstvo!
Al ovoga puta
samo tvom duhu javit se
imat ću zadovoljstvo.
A u međuvremenu,
osim promjene agregatnog ti stanja
i nekih novih izdanja,
uz klajnbirgeraj i klanjanje stadima
obnoviše se i klanja.

Doista, ne samo što sablast Europe
kruži komunizmom
već nas i bratstvo ispunja pizmom,
a glad i kuga bez zaštitna opisa
prijete finskim nožem
i španjolskom čizmom.
Od Blinjskoga Kuta
požar prozore guta,
za grlo guši i uzalud je gašen.
Ispuniše se napisana slova,
obistinila riječ se prorokova:
O ljudi, rat je spašen!

Taj rat
(ta rat ta rat ta rat)
ne samo da je vraćen
u diplomaciju
već izravno diktira akciju,
drsku atrakciju
od koje ostajemo bez teksta.
Ne koristi više Kataj,
po zgarištu kuće gataj,
ne traži ni Pariz ni Kitaj,
bližnje, čak blinjske pitaj,
dok, daleka i sama, Kina,
formosa et divina,
sjaji u prstu vina...

Dragi duše Jože,
još dok si život podnosio
i kostur uspravno nosio,
tijesna ti bijaše koža
al gusta krv pod njom.
Munja i grom
obuzimahu tvoja viđenja,
ritmizirahu tvoje slogove,
oduzimahu dah i strah,
pa ti u ovom ratu
pišem pismo ko bratu
(al pišem u duplikatu,
za oca i sina znak,
za žive i mrtve).

Usjeverivši sve svoje namjere
ne mogu, međutim, nit komad nomada
ne mogu, dakako, hapaks feniksa,
ma odrediti ni najmanji iks od niks frštee...
Ne pada mi stoga na kraj pameti
da bitna ti svojstva
tražim ili nalazim u području stihogojstva.
Dapače, krčag Azije
kad se po nama razlije
prepoznat ćemo te kap po kap.

Na mjestu tvojih bljeskanja
bride iglice pljeskanja.

Čto pak ne bude možno
ćutjet ćemo potkožno,
strest će nas međunožno.

Stranputice i ptice, sad zbor!
Dok pelikan bude pisao,
albatros veslo sisao
a čvorak mu slijedio misao,
biglisao slavuj i disao,
vitajelazelenbor
gavran će SEVERMORE.
(26. 2. 1992.)

Redak mulja, redak pjene

*

Ni o čem pjevat, sve podrazumijevat
bio je cilj začinjavaca davnih,
spravnih uzeti cvijet bez mirisa
pa ga okadit pridjevima sočnim
ili se pozvat na pticu bez krila
pa je glagolskim vinut uzgonom
u šir nebeski. Sad zveči praznina.
Ništa ne treba ni spominjat, samo
ono će svoje zauzeti mjesto
posvudašnje. A umjesto svega
na tapet ili na pladanj će se prostrijet
mrvice, trunje, okrajci, otpadci,
zagoreni il sasušeni izljevi
ljepljiva toka, opća mjesta smisla
za bezobličnо.

*

Rijeka nanosi plastiku i krpe,
al po dnu teče kao da je bistra,
zaboravljajući taloge, a pamteći
jedino ono što je upila
u srcu brda, izvukla iz stijene
u kojoj je prvo proključala.
U istu rijeku tu nećemo dvaput,

nas odnesoše valovi joj skupa
s krpama, plastikom i mrtvim mačkama
i brojnim papirnatim stranicama
da ne bismo povjerovali u san
o ishodištu već da ravnodušno
ispunjavamo rubriku trajanja,
odavno odijeljeni od divljine
izvora ili dubine vira.

Drvlje i kamenje

I.

Savila se, savila se rečenica pod teretom namjera i pala na koljena pred veličanstvom pretpostavljenog zadatka. Puzajuć prizemno možda će se bolje prilagoditi kamenu, i lakše ispisati na podu sjene rasta i leta, hlapljenja i uzgona. Zaboga, ne drži je ni sila teže niti vuče korijenje, privlače je jedino bobice gorkih plodova, krimići blistavih zrnaca, putovi rasutih postaja. Popostat će na trenutak, sve više postajati gujavica, rečena zaludnica, pobornica pokornog prianjanja uz kvržice i čvoriće, uz krhotine i zrnca. Ili će se pukim odvijanjem zabiti u meso ili će usmjerenim gibanjem provrtiti dobro jutro ili pak će skokovitim nizanjem prebaciti mjeru i okvir? Ništa od toga, nezavidni motrioče na razmaku, urasti će izravno u tkivo, zaplesti se u vlastite putanje, nastaviti gristi svoj poslu vični, poslovični, slovčani, slogovni i ionako rascijepljeni rep.

III.

Upitan o mravima odgovorit ćeš nježnim žilicama, prsti će prebirući zrnca pijeska izvlačiti zgrčena ticala. Možda ispod površine ruju kriva značenja, urušavaju se bunari smisla, osipa se svaki govor. Ali dok smo još na čvrstom tlu i jagodicama možemo pipati, uhvatimo se debla i zanemarimo zračne kovitlace, podzemne spirale, misaone zaplete. Lijepo bi bilo da maslina sama uzvrati više no simboličkim plodovima, da se pas iz priče otrgne s lanca neizbježnih usporedbi, da sve krene putem višestruko potrošenih raspleta. Pobožna želja s obzirom na mrakove i vrtloge stranice, zaludna mjera pri kalemljenju trnja na mahovinu.

Nagrada

Goran za mlade pjesnike

Marija Dejanović

Marija Dejanović rođena je 1992. godine. Objavljivala je pjesme u raznim časopisima (*Poezija, Forum, Republika, Zarez, Fantom slobode, Riječi* itd.), zbornicima i na internetskim portalima u regiji. Za rukopis *Bilješke za vodvilj o ozbiljnim odlascima (nož, sunce, tanjur)* bila je među pohvaljenima na natječaju za nagradu *Goran* 2015. godine, a za rukopis *Migrena u tlu* 2017. godine. Osim poezije, ponekad piše i prozu, kritiku i dramu. S proznim rukopisom 2017. godine ušla je u uži izbor za nagradu *Prozak*, prva kritika izašla joj je iste godine u časopisu *Riječi*. Na *Danima ogranka mladih HDDU* izveden joj je prvi dramski tekst. Čitala je poeziju na nekoliko festivala i tribina u Hrvatskoj i Sloveniji. Studira komparativnu književnost i pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Ponosna je članica Inicijative za feministički Filozofski.

Obrazloženje uz dodjelu nagrade "Goran za mlade pjesnike" Mariji Dejanović

Na ovogodišnji natječaj za nagradu Goran za mlade pjesnike pristigla su ukupno 42 rukopisa. Nakon pažljivog čitanja svih rukopisa, žiri u sastavu Miroslav Mićanović, Ivan Šamija i Nada Topić jednoglasno je odabrao tri najbolja: *Etika kruha i konja* Marije Dejanović, *Ipak, zora* Tomislava Augustinčića i *Mimikrijavode* Lane Bojanić. Po mišljenju članova žirija, sva tri rukopisa, svaki u svom različitom i dosljedno provedenom pristupu građenju pjesničkog teksta, jedinstven su i značajan događaj u prostoru jezika poezije i time knjige vrijedne objavljivanja. Iako se ni jedan od ta tri rukopisa općim dojmom nije izdvojio kao značajno bolji od druga dva, nakon pomnog iščitavanja svih triju rukopisa i rasprave, uzevši u obzir kriterije dovršenosti i cjelovitosti knjige, dosljednosti i zaokruženosti cijelog rukopisa te pristupačnosti i inovativnosti pjesničkog jezika žiri je odlučio nagradu Goran za mlade

pjesnike dodijeliti Mariji Dejanović za rukopis *Etika kruha i konja* te posebno pohvaliti i osvrnuti se na rukopise *Ipak, zora* Tomislava Augustinčića i *Mimikrijavode* Lane Bojanić.

Rukopis *Etika kruha i konja* Marije Dejanović već nas naslovom prve pjesme (*Ugasiti hrast*) uranja u začudan i snažno dojmljiv vlastiti svijet/tekst iz kojeg na kraju izronimo kroz posljednju strofu rukopisa ("Neće se više ni jedan moj sin / okušati u stvaranju svijeta") koju možemo shvatiti dijelom i kao ironičan metapoetički iskaz. Na tom tragu, ovaj rukopis može se pročitati kao u potpunosti uspio pokušaj stvaranja vlastitog referencijalnog sustava u kojem pojedine ključne riječi dobivaju značenje jedna u odnosu na druge u kontekstu cjeline. Primjer takve riječi je riječ "zub" koja se u različitim imeničnim oblicima pojavljuje 29 puta. Kao i kod nekih drugih ponavljajućih riječi, radi se o konkretnoj imenici koja nema metaforičku funkciju da upućuje na značenje izvan jezične konstrukcije samog teksta. Karakteristika ove poezije općeniti je izostanak eksplicitne intertekstualnosti, kao i izravnog upućivanja na društveno-političku stvarnost. Ipak, brojna mjesta pažljivom čitatelju opovrgavaju iščitavanje ovog teksta u larpurlartističkom ključu. Navest ćemo primjer iz prvog ciklusa *Naukovanje kod čarobnice*, gdje većina pjesama počinje iskazom o čarobnici koju možemo, ali ne moramo iščitati kao transformaciju majke. U pjesmi *Etika kruha i konja* iz ovog ciklusa čarobnica se u upravnom govoru obraća riječima: "Ne mora nitko znati što misliš." To su riječi žene zarobljene u patrijarhalnom svijetu/jeziku. Stvaranje vlastitog jezika, sustava značenja i logičke strukture u tom je slučaju oblik otpora i emancipacije i na taj način možemo shvatiti projekt ovog rukopisa. Na tragu takve emancipatornosti možemo pročitati i jedan od glavnih motiva rukopisa, identitetsku hibridnost i preobrazbu "ljudi/konji". Sjajan primjer je pjesma *U vlastitoj sobi* u kojoj je opisano postajanje konjem lirskog subjekta koji je ranije naznačen kao djevojčica. Uz provodni motiv hibridnosti i preobrazbe, u tekstu je i puno riječi i slika koje opisuju granicu unutrašnjeg i vanjskog. Uz vrata, prozore, zidove tu su u pjesmi *Nevidljiva vrpca* i zjenice i usta ("Kroz zjenice ulaze ljudske noge / u pokislim cipelama od starih šešira. / Kroz usta izlaze potkove / vrijedne promatranja"). Iako se sva snaga ovakvog pjesničkog projekta može sagledati samo iz cjeline i precizne strukture rukopisa, poezija Marije Dejanović ipak i izravnije dopire do čitatelja originalnošću i začudnom ljepotom pojedinih pjesničkih slika koje su ostvarene svedenim i preciznim jezikom. Jednostavnost jezika opravdava čitanje ovog rukopisa ne kao hermetičnog u smislu da skriva tajno značenje, već upravo suprotno, kao pokušaja da se poezija u potpunosti ostvari kao prostor jezične i značenjske slobode i igre.
U rukopisu *Ipak, zora* Tomislav Augustinčić piše: "ovdje neće biti čuda.

samo pozorni rad", čime jednim dijelom opisuje i poetiku samog teksta. Radi se o dosljedno provedenom, dorađenom i samosvjesnom pjesničkom projektu koji traži pažljivog čitatelja. Ovaj rukopis možemo čitati kao potragu za jezikom kojim bi se opisala izmičuća materijalnost ljubavnog susreta, tijela i samog prostora. Jezik ovog rukopisa je ustrajno deskriptivan, izbjegava metaforu, daje prednost referencijalnoj u odnosu na poetičku funkciju jezika. Na kraju pažljivog čitanja cijelog rukopisa ipak se događa čudo i možemo uskliknuti: "Ipak, poezija!" jer je pozornim radom stvoren jezik koji je ostvario ono što nije bilo zamislivo prije njega.

Rukopis *Mimikrijavode* Lane Bojanić započinje pjesmom u kojoj se lirski subjekt izravno obraća ljubavnom adresatu, a koja završava slikom lansiranja Sputnika 1 i stihom "I svemirsko doba plavog može početi ponovo". Iz putanje ove pjesme može se iščitati pjesnikinjin pogled na svijet i na tekst kao prostor slobode i potencijalnosti koji dominantno obilježava poetiku rukopisa. Tekst u tom smislu slobodno poseže za otvorenim i skrivenim referencama, onim iz opće kulture, ali i onima iz privatnije autoričine sfere. Lirski subjekt je zainteresiran za drugog kojem se izravno obraća. Užitak čitanja često se postiže ritmom nizanja predikatnih iskaza nakalemljenih na isti subjekt. U dominantnoj strategiji ovaj rukopis se oslanja na prokušane tehnike građenja pjesme i romantičnu potku. Ipak, upravo romantičnom silinom poriva da se izbori za pravo na vlastito značenje donosi novost i svježinu na način na koji je svaka ljubavna priča originalna.

Ivan Šamija

Izbor iz poezije Marije Dejanović

Ugasiti hrast

Nismo takve da propustimo
spomenuti uzore: djevojčica baca
sve osim pepela u šahtu. Ne znamo
što ćemo s tim

roletama od lisičjeg bijega
napetim između dva stakla.
Propustit ćemo sunce ili nećemo?
Počne li kiša,

propustit ćemo odlazak na pogreb
kao što su onog dana propustili
ugasiti stari hrast
jer se priroda može sama brinuti o sebi.
Postavit ću previše pitanja.

Nemoj mi čestitati rođendan,
ni tebi tvoja majka nije brojala zube
pa si ispala sasvim u redu, nisi li,

nije li ispalo sasvim u redu
brojati zrna graha
umjesto uzastopnih odlazaka sunca?

Nevidljiva vrpca

Njena je lubanja tvrda ovalna kočija.
Glava je bundeva kojoj su vile dodijelile vrpcu.

Kaže mi: *kad dođu, zatvori se kao šaka*.
U meni zazjapi praznina.

Kroz zjenice ulaze ljudske noge
u pokislim cipelama od starih šešira.
Kroz usta izlaze potkove
vrijedne promatranja.

Naše su lubanje uspjeh da se pomišlja
neprimjetno, da nitko ne prepozna
koja si vrsta životinje.

Njena je šarenica kraljica šutljivog čekanja.
Naše su glave poprište vječnog trombona.

Udvostručiti dobit

Konjska je magija praznina
između dvije polutke rasječenog zrna
zobi. Njezina mudrost živi u škarama.
Njezina je snaga u zubima.

Ljudima se gata iz pepela. Njima su zanimljivi
budući dani – tko će im donijeti ćupove
meda i hoće li im dijete pasti u bunar.
Ta je vrsta običaja daleka stajskim konjima.

Oni štavljenom psećom kožom
zaklanjaju svoje oči pred znanjem,
dolaze u našu kuću od vrba
samo kad treba udvostručiti dobit.

Po posjeti čovjeka, naberemo bilja.
Učvrstimo ga bodljikavom žicom u snop.

Metalne čavle umetnemo
na rubove svojih kopita
da se ne ozlijedimo dok ljudima nosimo
budućnost na leđima.

***

Krenulo je tako da su mjerili zemlju.
Ona se jutrima sve više sažimala,
dolazak konja raznosio je tkivo u nevidljivost.
Ona im je stostruko vraćala.

Kad bi navečer sjeli na koljena da spavaju,
dolazile bi vile u štalu.
Ljudska se prašina slijegala vani u ilovaču,
mirno je čekala da kopita ponovno presude
sušu.

Vile se noću zapliću konjima u grive
i kad ujutro nestanu,
te su pletenice toliko čvrste
da ih stotinu ruku ne može rasplesti.

***

Jednom su konji na prelu
sabirali kukolj da sagrade kuće.
Vidjeli su u jedan - dva
kako na nebu svijetli kolijevka
i unutra ždrijebe.

Pogledajte kako na nebu ide kolijevka
i ždrijebe ne ispada.

Saželi su triješće u tijelo dječaka
i pojeli svaki po jedan organ.
Umjesto da uzdignu veleban svod,
izdubili su na raskrižju rupu
nalik na kućne temelje, grob.

Kad ih pronađu kugle,

svaki će od njih sjesti u mračan kut.
Nevidljivi, sapeti u četiri potkove s kičmom:
kopita velikog tijela.

Plavi pijesak

Ako se preduboko kopa voda,
iskopa se proširenje same smrti,
plavi pijesak.
Jednom su došli vojnici.
Htjeli su piti vode iz tog bunara.
Čarobnica je rekla:
izađu li iz njega kugle
bojom kao fenjeri u rukama ljudi,
strah će putovati, sastajati se i razdvajati.

Tijekom toplih mjeseci,
vojnici su kopali.

Kugle te neće zapaliti.
Samo će te naći na raskrižju.

Prvo su na njih poslali pse.
Zatim su se zatvorili u svoje kuće.
Na kraju su zapalili vlastita vrata
i od srama propali u temelje.

Četiri parketa

Godine su zakopale stan u hrđu,
no ljudi su ga našli ispod slojeva streljiva.
Djevojčica mora imati ljuljačku,
rekli su i okačili vrbu o vrata.

Dali su mi dva para koturaljki.
Donosili su mi zobi i šećera.

Djevojčica mora pronaći svrhu,
rekla je i odnijela me u njihov dom.
Te smo godine često plakali.

Ja sam plakala jer je vrba uvenula.
Čarobnica je plakala jer je morala umrijeti.
Ljudi su plakali jer sam konj, a ne dijete,
olovom iz svojih trepavica
uništili su četiri parketa.

U sobi za vježbanje

Prst o prst, članak o članak:
staklo, šljiva i kost isti su znak.

Dijelovi tijela konja su udovi
čiji prijelom ne zarasta, zubi
kojima se broje godine, repovi
od kojih se načini gudalo.
Kad sam ljuta, najdraže mi je pronaći stol.
Iz ladice uzmem najmanji nož i polako mu rezbarim noge.

Kamen je kremen i kruh,
dijelovi kamena kuće su puževa
kojima su godine pojele dane u spiralu.
Neće me nikad uspjeti odvesti psihijatru,
ja sam čarobni konj iz provincije
i ne podliježem ljudskom kodeksu
razumnog ponašanja.

Međunarodni gosti 55. Goranovog proljeća

Malachi Black (SAD)
Nia Davies (UK)
Efe Duyan (Turska)
Maarten Van Der Graaff (Nizozemska)
Andrea Jurjević (SAD / Hrvatska)
Dmitrij Kuz'min (Rusija)
Miriam Reyes (Španjolska)
Zoë Skoulding (UK)
Maja Solar (Srbija)
Aleš Šteger (Slovenija)
Anna Terék (Mađarska)
Rhys Trimble (UK)
Anat Zecharia (Izrael)

Malachi Black

Malachi Black (SAD) rođen je 1982. u Bostonu, Massachusetts. Autor je zbirke *Storm Toward Morning* (Copper Canyon Press, 2014) koja je odabrana za posebnu podršku zaklade Lannan Foundation, finalist je nagrade Norma Farber First Book Award Američkog društva za poeziju i uvršten je u izdavački niz Novi američki pjesnici istog društva. Black je pjesme objavio u različitim časopisima i antologijama. Dobitnik je više stipendija i nagrada. Pjesme su mu u više navrata uglazbljivane i predstavljane u SAD-u i u inozemstvu, uključujući i nedavne prijevode na francuski, nizozemski i litavski. Black podučava engleski i kreativno pisanje na Sveučilištu u San Diegu. Živi u Kaliforniji.

Zornica

Nekako sam krepkiji, više kamen
nego morska pjena dok gusnem
kroz vrata sobe. Blisnem na bolest.
Daješ mi jutro, Gospode, kao
što daješ potres svoj arhitekturi.
Zaboravit mogu.
Stavljaš taj šećer
u dinjin dah koji je vlažan
od onog što jesi. (I ja, također, vrim.)
Ti trljaš zûj i prostu toplotu
ljeta izdaleka u kukove
kukaca i svega.
Zaboravit mogu.
I kao more,
još jedan stroj bez memorije,
ne vjerujem da si me stvorio.

Prva

Ne vjerujem da si me stvorio
u ovaj tremolo ruku,
tu groznicu, taj platfusni ples
tetiva i draperije

kože uzduž kostura.
Ja sam što sam: krhak
prsni koš i kolibrić
daha koji u njem trepti.

Prirastajući, stojim:
u meni su eoni i grč
beskrajnog predaštva.

Sunce je opet u lišću.
Mislim da te vidim u vjetru
no onda mislim da vidim vjetar.

Treća

No onda mislim da vidim vjetar
kao namjeru, tišti nas
prognozom. Svi komadi
zraka koje si sklopio skupa
nekako baš znaju zadržati
kišu. Nekako znaju

užlijebiti pa razviti, skrenuti
snijeg, grabljati plaže,
zakriviti lučna galebova krila.
Kao vjetar u školjci: oni znaju
u sebi tebe. Ja ću te spoznati;
mogu te znati kao natruhu u biću.

I znam. A kroz prozor
ja sam te znao kao otvor.

Šesta

Ja sam te znao kao otvor
zavjesā dok svjetlo suklja kroz
nebo. No ovo je popodne
a popodne nije vrijeme

da te lovim vrelom sferom
ljudskog oka. Tako petljam
kao kriva metla svuda ukrug
dnevne sobe, i kušam
osluhnuti k tebi. Kušam.

Režem sebe u spilju za tebe.
Da budem cvrkutavo sljepilo
u beskrajnom titranju
tvog mrmornog srpnja,
režem sebe u spilju za tebe.

Deveta

Režem sebe u spilju za tebe
no ti si tih. Tebe je stid:

dijete jedinac, i dalje se skrivaš
od krivnje i poziva

i uporno niječeš
sve prosce. Meni se neće

prkositi: *ti* si taj jezik
koji guram u ovu molećivu

britvu tako rasvijetljenu
mojom paučinom krvi,

a ti si taj: ti si
otrov u zmiji

kojom pokušavam ne biti,
Gospode. Ti si taj.

Večernja

Gospode, ti si taj:
tvoj dah otpuhao
je prividno sunce
i sada guši porub neba
sumrakom. Makar jednom,
ja poželim da drhtiš
pulsom moga srca, da se saviješ
od grča po šavovima
kože u kojoj urezujem si želje.
No Gospode, ti si zaljev
među nadanim
i zbìlim:
Pobjeđuješ. I što mi preostaje
kad što preostaje mi došlo je?

Kompletorij

kad što preostaje mi došlo je:
kad što preostaje mi ostavi si let
u nečem spuznulom uz vrata:
kad što preostaje mi došlo je
na ništa ikad više i prije
ovog kraljevstva došlog na ništa:
kad što je došlo nije ništa više
no preosta a što preosta
nije ništa više no što ode
na ništa ikad više i prije:
ako što preostaje mi suđeno je
meni i što suđeno je meni
ništa je došlo na ništa došlo
na kraljevstvo ovo došlo na ništa:

Noćna

Kraljevstvu Ovom Došlom na Ništa:

popisao sam noć. Držao sam
u pomodrjelom tkivu svojih usta
svaku česticu svjetla i još sam sad
labirint zračenja. Ćutio sam
u svakoj od sto bilijuna svojih stanica
ekstatičnu, velebnu bujicu zvukova
od mraka čije valovlje usitnjava tijelo
do pramenja iskonske tvari. Nadalje
pribavih sasvim jasno razlaganje
o silama i uvjetima koji su pogonili
svemir da brizne ni iz čeg drugog
i pričati mogu o svakom treptavom postanku.

Nema svršetka,

Što Je Došlo
Doći Će Opet

Bdijenje

Nema svršetka: što je došlo doći će opet
opet će doći: i onda nabujat: i onda
i onda: i onda opet: nema svršetka

porijeklu i iju: postoji opet
i rođeno opet: postoji porod i:
ponoć što se u jutro grči i

slava i opet: nema svršetka:
postoji blagoslov ija i opeta:
bezgranično dakanje početa

počinje ustrajno opet: i onda
beskonačno golićenje svega kad je
uzdižuće opet sve

sjajeća beskrajnost i onda
plutanje beskrajno opet

Jutarnja

Plutanje beskrajno opet:
sjajenje izrastanje natrag
opet kako jesam kako mogu i stajati umijem.
Razumijem.
Iako sam oblikovan
na ispijenu sliku čovjekovu,
ja sam jedan atom otvora.

Ja sam kao živac unutar žlijezde.

Razumijem. Iako sam oblikovan
kao što jesam, ja sam slijetalište vječnog
i novčanik za ono što podaje.
Razumijem.
Mada pahulje vatre
potiru opali snijeg, mada ledene
kape se tope, mada oceani mrznu ili plâve,
nekako sam krepkiji, stamen.

S engleskog preveo Goran Čolakhodžić

Nia Davies

Nia Davies pjesnikinja je, književna kustosica, performerica i urednica časopisa *Poetry Wales*. Sudjelovala je u nekoliko transkulturnih suradnji, projekata i događanja, a njezine su pjesme prevođene na više jezika. Njezine najnovije objavljene knjige jesu zbirka *All fours* (Bloodaxe Books, 2017), *England* (Crater, 2017) te *Interversions* (Poetrywala, 2018) koja bilježi tijek njezine suradnje s Mamtom Sagar, indijskom pjesnikinjom koja piše na jeziku Kannada. Trenutno se bavi na praksi utemeljenim proučavanjem poezije i obreda na Salford University.

Kaput od mahovine [1]

Željela sam živjeti iz party-paketa i dnevno sanjariti samo u pekarskim aluzijama. Htjela sam pisati o ukletim svinjcima i smeđim hlačama, izrazu šampanjca na tvom licu, izrazu *ocjena-dobro/fakat-dobro.*

Pisala bih o praksama pečaćenja, rekla sam. Željela sam Ermintrudu, ili bilo koju ženu tog imena, da dođe na moj party.

Mislila sam kako bih rado zadržala njegove mišiće za noć, ne bih ih rasipala.

I naravno razmišljala sam o djevojčici Kaput Od Mahovine. Ona izdvaja loše muškarce, sablasti od gostiju, čuje daleki topot Babe Jage.

Htjela sam da se loš muškarac vrati i povede me. Htjela sam razboj za krevet. Rekla sam da bi moje vrijeme sa mnom trebalo ograničiti. Htjela sam mazohistički način rada "dotjerivanje".

Htjela sam dvjesto metara njega. A pičkica je bila riječ na koju sam mogla misliti – "Pussy" "Cunt" / "Mossy" "Coat" . Ili možda repanje na izraz "ljetna haljina".

Ja nisam više mogla misliti o "ja", bilo je to loše za mene, pa sam mislila o njemu sređenom poput svinjara ili planinskog lava.

I o klinovima i mojem izgledu tipa mokasinke-te-drže-skupa s petom, *Gle, Pocahontas, Gle!* Ali ni ja nisam bila za igru. Umjesto toga još nisam obukla hlače.

Razmišljala sam o djevojčici u kaputu od mahovine i kako mi je bila dobar uzor. Osobito za to kako pronaći pravog muškarca i ostaviti ga s pravom cipelom. Htjela sam da dođe Baba Jaga i pojede me.

Htjela sam svratiti kao prava mustra. Osobito kao prava mustra i također, da se šokira kad vidi kakva sam postala.

Što se tiče ličnosti, htjela sam biti pogrešno spareno donje rublje. Posve sigurno željela sam postati teret.

Ne mogu ništa protiv toga kako se osjećam, rekla sam, osobito kad je riječ o spenkanju. I što bi moja majka rekla na to što sam postala u kaputu koji mi je sašila od mahovine? Te fine, čarobne mahovine?

Razmišljala sam o smrti, a ne na samoubilački način, kratko, ali redovito.

Dobro se snalazim sama sa sobom, rekla sam mu. Šalim se samo kad kažem da te trebam za batlera.

—

1 Kaput Od Mahovine (eng. *Mossycoat* ili *Mossy Coat*), lik iz engleske bajke, radnjom slične bajci o Pepeljugi ili o djevojci Magareća koža; djevojka kojoj majka izradi kaput od mahovine.

Pjesma o prirodi

Priroda je svježa i ona je koprive.
Sva ta stvar koja slobodno teče iz
naših ovjerenih grudi,

ili naših kandiranih ligamenata.
Zaboravila sam čemu biti lijep služi,
brinem se do čega bi Zeitgeist mogao dovesti.

Smrti neizbježno.
Razočarala bih se ionako u taj hrast da sam ga vidjela,
kad sam ga toliko nahvalila.

Da, prirodo, ja sam tvoj klijent
i tvoja klijentela.

Zapravo u zadnje vrijeme imam neke dosta nasumične orgazme.

Ima nešto odbojno u prizoru
muškarca koji drka.

Sramota za muškarce, zbilja,
je li tko kriv? Možda pornjava.
Nije to ono prirodno na koje mislim.

Ja sam u prirodnim šumama,
otvorene bilježnice. Umrla bih od srama

da me neki pjesnik nađe ovdje dok
romantičarski šefujem.
I evo, mušica u mom srcu.

Nije dovoljno ovako čekati

Hladno janjeće rame [2]. A kad ovako teško
dišem možeš mi osjetiti pelud.

Ruke legnja mračnjaka – time mislim hladne su.

Opet si se ispirao u zemlju.

A ja sam postala sedmo more: strpljivo dijete
koje čeka dijete, čeka da budeš odrastao.

Knjiga pod naslovom *Tri načina kako USPJETI*
može biti izrađena od koliko god savršeno dobrih stabala.

Božićni vijenac nismo skinuli mi
ni bilo tko drugi.

Većinu geografskih širina zapisuješ kao *poželjno posjetiti*.

Noćni život stroj je za usamljenost.

Mislim na svjetlo koje se premješta s pola na pol tijekom godine i da
prehodaš
put od Arktika do ekvatora, bila bi to duga šetnja ali dobra šetnja.

Ljekovito čekanje.

Cvjetno čekanje,
rođeno čekanje.

Čekanje da ne budem tvoja majka već nečija druga.

Kakav bi bio život kosilice?
Kakav bi bio život u travi?

Obiđem jednom balustradu da ti kažem
da još uvijek čekam. Janje je bijelo jer je to tako.

No može biti i smeđe ako se ispeče tako.

Jedno su kuhinjski razgovori, drugo čajnokuhinjski.

Slobodno uzmi moj kofer pun adaptera za utičnice. Moja pluća
pokupila su i naljepnice sa svih tih

posjeta i posjećivanja.

Moguće je da imam vrstu noći koja se traži.

Ali sam crna kad razmišljam razumski.

—

2 Igra riječima: *the cold shoulder* – odbijanje, ignoriranje nekoga.

Porezotinska kriza

Moraš pripremiti svoje ljutito lice.

Bilo što se može dogoditi u nov
embru,
poput rata.

O ratu ću napisati nagrađivanu pjesmu
i onda mogu umrijeti sretna

svojeg ljutitog lica postavljenog
na neutralno – dostojanstveno,
Rahmanjinov
(ne mogu zamisliti umirati uz suvremenu glazbu).

Za toliko stvari se treba pripremiti
i paničari, žuri, požuri svoj šarm!

Je li ta aureola
tvoja ili je to duboka porezotina?

Kroz nezašivenu porezotinu
možeš biti oran za rat

protiv koje god
stvari:

mrzi, mrzi u zbrci mržnje
zapaljivog vremena, šumskog požara.

Moji prijatelji-po-ljubavi ne primjećuju mržnju,
gradove naglo provalile u ushit, zgrčene

zgrčene željezno, kojim putem
sada gore?

Ovih dana svi možemo osjetiti
neku veličajnost ratne zone.

Vruće je u gradovima koje sam voljela,
Vruće je u gradovima koje sam najavila.

"I puši za tragom dobrog boga da ostane samo stucani prah"

Kad mi je stisnuo obraz na obraz,
kakvu je vibraciju proizveo. Ozbiljno,
kako li mu se nisam odmah nasmijala

na uho. Umjesto toga,
umjesto toga – loš miris
koji se činio dobro zarađenim, ili nošenim –
uzela bih njegovu armiju ptica,

njegovu urok-raskidajuću smrt već u njemu
žalite smrtnika kojeg su ubile žene,
žalite krhotine njega kakvim je postao.

Uzela bih je. Perje u komadićima.
Predokus bio je okus metalā,
nešto šuškanja u njegovom posljednjem

noćašnjem glazbenom broju. Ovo je pjesma
o utapanju ili uprskanom spašavanju,
gdje spasitelj pjeva o sebi.

S engleskog preveli Tomislav Augustinčić i Goran Čolakhodžić

Efe Duyan

Pjesnik, arhitekt (1981, Istanbul). Sudjelovao je na više pjesničkih radionica i čitanja u međunarodnoj organizaciji, uključujući Večeri turske poezije u Kopenhagenu, Projekt Word-Express (niz pjesničkih čitanja u zemljama Balkana, 2009–2011), Festival knjige u Edinburghu, sajam knjiga u Londonu, Berlinski pjesnički festival, Pjesnički festival u Lodeveu, Dani poezije u Rigi, Pjesnički festival Inizjamed na Malti, Transilvanski pjesnički festival, Palabra En El Mundo u Veneciji, Festival poetike u Sofiji, Kišinjevski pjesnički festival, i dr. Pojedine su njegove pjesme prevedene na dvadesetak europskih i drugih svjetskih jezika. Bavi se prevođenjem poezije. Među njegovim objavljenim prijevodima zbirke su pjesnika Radua Vancua (Rumunjska), Matthiasa Göritza (Njemačka) i Lloyda Schwartza (SAD). Bio je član uredništava književnih časopisa Nikbinlik (2000–2005) i Sanat Cephesi (2006–2010). Suorganizirao je radionice pjesničkog prevođenja s britanskim, francuskim, talijanskim, izraelskim, bugarskim, njemačkim i švedskim pjesnicima, kao i Pjesnički festival Offline u Istanbulu. Objavio je jedan kritički esej i uredio antologiju suvremene poezije *Bir Benden Bir O'ndan* (2010) te je član uredništva glasovitog književnog časopisa Offline Istanbul. Objavio je pjesničke zbirke *Takas* (*Zamjena*, 2006), *Tek Şiirlik Aşklar* (*Jedna pjesma stoji*, 2012) i *Sıkça Sorulan Sorular* (*Često postavljana pitanja*, 2016). Podučava povijest arhitekture na Sveučilištu lijepih umjetnosti Mimar Sinan.

Odjek jutra

u laticama
neodlučnog olenadra
što ih otvara u svitanje

u krilima
za lov spremnog galeba
što tuku o vjetar

u klokotu kiše
što se izlijeva u odvod
dok traži odredište

u slankastom drvetu prazne klupe
što gleda u more
i svakim danom puca sve više

u zakašnjelom zvižduku
broda za Kadikoj
što zapišti dvaput kratko, jedanput dugo

u aplauzu
s kojim započinje miting

odjekuje
tvoj uzdah
što si ga još dugo držala u sebi
nakon što smo vodili ljubav

Struktura oka

moje oči
daju imena
pjegama na tvome licu
kao drevni astronomi
dok traže na što sve nalikuju

klanjaju se i štuju
svaku izmjenu boje
na tvojim udovima

trepavicama
upijaju znoj s tvojih leđa
i pokušavaju njime napuniti bocu
da pridodaju bjeloočnici

pa uranjaju
u tvoje oči
i žele zaplivati
kroz zrake svjetla
što se uvlače
u tvoju rožnicu

i žele

snimiti sve što vidiš
i projicirati to na platno
koje će se okačiti na zidu

pa otići
i utisnuti poljubac
u tvoju slijepu pjegu

Galop mrava

bliži se kraj svijeta
blještavi južni vjetar
udara nam u lice i izaziva migrenu

ponekad se ostvaruju naši snovi
i dugačke posjekotine ostavljaju na goljenici
kaplje tamnoplavi gnoj koji rastapa konce
dok iznutra grebe mačka
tražeći da otvoriš prozor

kao kakvu šumeću tabletu
u vodu prije sna bacam
svoje ideje o revolucijama
iz nekog razloga jako volim Teze o Feuerbachu
a potom punim bocu vode
snovima kojih se želim prisjetiti

pažljivo promatram
trk mrava u galopu
i zapisujem bilješke
za svoj dugački govor
koji planiram održati
kad nastupi kraj svijeta
kao sokol
što još kratko ostaje lebdjeti u zraku
nakon što mu zataji srce

Sličnosti među revolucijama

ni revolucije
kao ni veliki planovi
ne planiraju se pomno

kao vlakovi koji pristižu u zakazano vrijeme
umiruju ljude
i ne osvrću se iza sebe jednom kad krenu

kao samoubojstva
u svakom pokušaju
uspostavljaju neizrecivu vezu između života i nas

kao drag prijatelj
trude se prikriti i naše nedostatke

kao dijete koje vrišti od radosti
ne umaraju se nikada

kao ni ja
ne vole gužve zapravo

kao svi mi
lažu kad kažu da to čine za dobrobit drugih

kao svi bogovi
uvjerene su da će iznova stvoriti svijet za nekoliko dana

kao veze su
odjednom postanete njihov rob

kao žene su
možete samo misliti da ih razumijete

kao partneri su
na kraju vas razočaraju

a opet
kao platonske ljubavi
prelijepe su

Call centar

dobro došli
za povratak u dan kad ste upoznali svoje školske prijatelje
molimo okrenite vaš sretan broj
za vremena kad ste neumorno trčkarali dvorištem
nasumično pritisnite sve brojke
za zamagljene izloge odmarališta za kamiondžije
birajte godinu posljednjeg obiteljskog ljetovanja

postoje trenuci kojih se svi srame
ne možete nikomu reći brojeve koje ste za njih okrenuli
za čaj i pecivo koje ste doručkovali na travnjaku kraj fakulteta
smjesta odložite slušalicu i izađite na balkon

smeta li vam što vrijeme leti
molimo vas da svom silom pritisnete nulu
ne sjećate li se točno svog djeda
pogledajte se u ogledalo

za miris prašnjavih knjiga iz antikvarijata
za nepismenog radnika
izgovorite treće slovo vašeg imena
za vašeg krojača iz kvarta koji je pronađen mrtav u poderanoj odjeći
molimo pričekajte

za onaj poslije nepredvidivi trenutak
kad ste dotaknuli vrat žene u snu
nakon signala biip
okrenite isti broj zaredom

za sljedeći dan kad vas je ostavila
napišite sto puta u bilježnicu više se neću zaljubiti

biip

Jedno drugomu

s mornarskim čvorovima, zapravo
        koji se s lakoćom otpetljavaju povuku li se s ispravne strane
s raspršenim bacilima, možda

katkad u raštimanom klaviru
        allegro ma non troppo
katkad u punoj brzini
        s ruba litice u sunovrat

s užadi za šareno rublje koje miriše po deterdžentu
        ne odmičući previše od naše ulice
kao kontinenti koji se pomiču
        pomalo svake godine

s dugmetom na kragni školske uniforme
        gle koliko je vremena prošlo
kao dvije zmije koje presvlače kožu
        svako godišnje doba iznova

sa znatiželjom u tami
        na dnu oceana
kao jutarnja kava
        pomalo iz rutine

sa superljepilom,
        koje kapne na tvoj prst, kompaktno
ili s lakoćom
        nedjeljnog jutra

za posebne dane s aluminijskom folijom
        u koju je ciganka s ugla zamotala zumbule
s cjevčicom za infuziju
        za hitna stanja

s diskretnim kretanjima
atoma vodika i kisika
na tek otkrivenom planetu
čudeći se mogućnosti postojanja života

s vagom jednakih krakova
koju ipak ne želimo uravnotežiti
nemarno
s rogovima životinje
koja se nikako ne može pripitomiti
u snu cvrčka
koji se nikako ne gasi

s mirisom vjeverice
koju nanjuši lisica
i s koracima lisice
koje osluhne vjeverica

miješajući strah od bombe
koja bi mogla eksplodirati svaki čas
sa zebnjom
da bi moglo nestati mlijeka za kavu

s nadgrobnim spomenikom
kao netko tko nadgrobni spomenik riba pažljivo
za svaki slučaj

tko zna, možda je zato što smo skupa gledali
kako se revolucija pretvara u kontrarevoluciju

štedjeli svoja uvjerenja
da ne pomremo od žeđi

u strahu
od vezanja

sa zvukom trljanja
moje kože o tvoju

mliječnu kiselinu koja se nakuplja u našem strpljenju
na suncu sušimo

i s lutkama od konca
koje držimo

jedno drugomu
ti i ja

S turskog prevela Nikolina Rajković

Maarten Van Der Graaff

Maarten van der Graaff rođen je 1987. godine. Debitirao je 2013. godine zbirkom poezije *Pjesme iz auta za bijeg* (*Vluchtautogedichten*) za koju je 2014. godine dobio nagradu C. Buddingh'-prijs. Njegova druga zbirka *Mrtva djela* (*Dood werk*) objavljena je 2015. Objavio je poeziju i prozu u raznim časopisima, a 2017. izlazi hvaljeni roman *Wormen en engelen*. Urednik je i suosnivač književnog online časopisa Samplekanon. Gostovao je u Zagrebu na Booksinoj "Reviji malih književnosti" 2016. godine.

Lista civilnih pjesama

Večeras želim razgovarati s fašistom.
Uz prigušeno svjetlo i pivo, o Europi
I o šefovima, šefovima šefova.
Bit će kao da sjedimo u saloonu.
iće i piće u gradu pod vodom.
I u polumraku, u uzajamnoj požudi
Vidjet ćemo Europu i znati da
nam je oduzeto nešto staro.

Ja jedem pred televizorom. Ja sam građanin jedne države,
jedem kelj iz mikrovalne, gledam reprizu *Frasiera*.
Moja je dužnost pojesti kobasicu i polizati zdjelicu s umakom.
Online čitam polemičan tekst koji sam napisao jednoć,
i gnuša mi se od stila, proračunatosti.

Odjednom shvaćam da ne čekam na budućnost
i da sam napustio Boga,

obitelj, dušu koja se nastanila u meni.
Što primjećujem?
Nema nostalgije za domom niti snova o njemu,
samo vrtoglavica, bijes, mrtva politika.
Mrzim tu osakaćenost i mrzim budućnost.
Ja sam mineralna istina,
Okružen braćom i sestrama.

Ja sam parazit mračne stvari.
Okružen braćom i sestrama
prenem se iz pijanoga sna.
Ja sjedim u noćnom autobusu i vidim mjesec
nad poljima Flakkee.
Poljoprivredni sektore, u tebi sam radio
i daleko sam sad od tvoje zastrašujuće ljepote
kojoj je moguće pristupiti ako si u ljubavnoj vezi s kolegom s posla,
u noćnome autobusu, nikako drukčije.

Pa ipak uživah u tjelesnosti
guljenja lukovica i kidanja glavica tulipana,
ali to nije moj posao, raditi to ne moram.
Vidjeh biotope znanja
i napredovah prema gore.
Moje tijelo bješe moj sezonski posao.
sad sam kreativan.
Iz neznanja se budim na Flakkeeu, mračnom otoku,
gdje najprije bijah religiozan mazohist,
a potom tragah za dušom čovječanstva.
Mjesec sad u svom odsjaju stoji nad poljima
i ja razmatram vlastite, mrtve ideje.

Moj lik u mjestašcu Stad aan 't Haringvliet.
Što se ovdje zbiva?
Sve je nekako u znaku privatnoga,
ali Haringvliet mi želi kazati nešto drugo.
Zamro je zadrugarski život.
Hlade se kuće i stupovi gradske rasvjete.
Nikoga nema na nogometnom igralištu.
Zauzimam mjesto u centru
i vidim linije.
Napisao sam pjesmu
o tuširanju nakon utakmice.
O našim bijelim, dječačkim tijelima,

o našoj homofobiji.
Moj su izvor informacija
bila tijela mojih suigrača.
Sjećanja na nešto kolektivno.
I što sad?

S nizozemskoga prevela Gioia-Ana Ulrich Knežević

Velika raznolitkost

Iz minute u minutu od mene bi moglo ostati ništa.
Šetnja uz opojne aspekte na obje strane poučila me tome.
Otvorio sam put strahu koji je to čekao.
Otvaranje puta strahu nakon godina splasnute,
aromatične šutnje nije da je ništa, ali sasvim sigurno nije ni spektakl.
Njegova krajnost iskusi se mrmljanjem.
Htio bih ti je prišapnuti, ali svoje sisteme moram
promatrati.

Lokacije na koje smo stizali bile su motori sadističke zagonetke.
Zagonetke koju sadisti izmisliše, ali koja posjedovaše i vlastiti
sadizam,
koji u nju ne umetnuše tvorci.
Kad pokazasmo svoje gađenje, ukazaše nam na
veliku raznolikost.
Morasmo ipak priznati da je velika raznolikost impresivna
i neusporediva. Bili smo prisiljeni prenoćiti u njoj.
Nakon četiri noći odlučismo bježati. Nakon četiri noći odvezli smo se,
s prigušenim svjetlima, u opojne aspekte.
Bilo je tiho, činilo se da nismo zamijećeni. Za nas nije bilo mjesta
niti okruženja u kojem bismo imali mjesta.
Lokacije su nas stavljale pred pitanja.
Nalazimo li se na stupnjevima velike raznolikosti
ili smo izvan vidokruga?
Spavali smo iz dana u dan, ne znajući.

Lista objava

Jebeš avangardu, kažem s Cathy Park Hong.
Objavljujem da želim ostati u krevetu
jer ludim od svega oko sebe.

Objavljujem da sam hodao polderima Južne Holandije
i sanjao da sam obrastao oblicima života
starijima od čovjeka, moje samoće ili tvoje.

Moj fašizam je da ne znam kako trebam pisati o zajednici.
Objavljujem da Cathy Hong poeziju naziva segregiranom
i da ne znam kako trebam pisati.
Da ovdje izvještavam o tome.

Objavljujem da je godina 2015:
iznova čeznem za amuzikalnim životom biljaka,
ali to je također nemoć.

Jebeš avangardu, kažem s Cathy Park Hong
i čekam zaglavljenje svojih čeljusti.

Godina je 2015. i ja objavljujem
da su se moje čeljusti zaglavile.
Obavljam mrtvi rad mrtve biljke.

***

Dopusti da ti ispričam tko sam, kako bismo
napokon mogli nastaviti.
Gledaš sliku i osjećaš da su tvoji
obrisi usiljeni.
Ja gledam i bezbrižnim glasom koji
otkriva entuzijazam kažem nešto o Bibliji i/ili Grcima. I ako ti se
posreći
nešto o Muhamedu – počivao u miru –
ili o japanskim grafikama i utjecaju japanske grafike na današnju
pornografiju,
jer se time isto nisam uprljao,
malo koketiranja s granicama visokog i niskog
a tebi je to smiješno, jer ja svoj iskaz nagomilavam ironijskim
usputnim primjedbama. Ja sam fascinantan lik, ljutim se,
autentično sam ljut, divno sam svojeglav,
radikalan, načitan, samouvjeren, skroman kad treba,
nasmijavam te, ostajem
misterij.
Ja sam životinja pretjerano oprezna, kao i ti.
Igramo ljudsku dramu, misterij,

kako se ne bismo smrtno dosađivali. Kako sad već ne bismo – prerano – odustali.
Kriza je prekrasna, kriza je misterij.
Kapitalizam je prekrasan, dekonstrukcija je prekrasna, otpor je misterij.

Plavojko ti ležiš pokraj mene, spavaš.
Vani je noć
Ili jutro.

Puno je tuge
i promijenio se vozni red tramvaja.
Istrgni svijet iz mojih ruku,
od njega mi nikakve koristi.

Maxime Verhagen nema dušu. Moji prijatelji i
ja, mi to znamo i
okrećemo leđa Maximeu Verhagenu.
Listopad 2011, poslijepodne, malo jela, izgubljen telefon:
idemo na izložbu na rubu Brede,
zato što Maxime Verhagen duše nema.
Ova besmislenost je divna,
zato što je divno imati osobnu tragičnost
i izjedati ju sve dok šuplji
osjećaj u želucu ne prestane.

Dvanaesta tempirana pjesma, u kojoj je objašnjavam

16:24 Kako napraviti tempiranu pjesmu?
Pogledaj na sat. Zapiši vrijeme.

16:25 Napiši pjesmu.
Kad prestaneš pisati i kreneš malo dangubiti
moraš nakon toga, kad nastaviš, zapisati vrijeme.
Ako moraš na wc ili želiš izaći
pjesma je gotova.
Ne mijenjaj ništa (ili gotovo ništa).
Napravi to sljedeći dan opet.
Odnosno: sljedeći dan opet napiši tempiranu pjesmu
i ni sljedeći dan ne mijenjaj ništa (ili gotovo ništa).
Numeriraj tempiranu pjesmu.
Dodaj eventualno naslov.

Napravi to u stilu devetnaestostoljetnih podnaslova.

16:27 Sad si pjesnik. Kreativan i poduzetan.
Samog sebe si disciplinirao i realizirao i svako drugo vrijeme postalo je nezamislivo.
Ti si učinkovita avet modernizma.

S nizozemskoga preveo Toni Bandov

Andrea Jurjević

Andrea Jurjević pjesnikinja je i prevoditeljica porijeklom iz Rijeke. Radove je objavila u časopisima *EPOCH, TriQuarterly, Best New Poets, the Missouri Review, The Journal, Gulf Coast, The Southern Humanities Review* i mnogim drugim književnim revijama. Za svoju prvu zbirku, *Small Crimes*, osvojila je nagradu Philip Levine 2015. godine, a knjiga prijevoda *Mamasafari*, sabrane pjesme u prozi Olje Savičević Ivančević, izaći će kod Lavender Inka / Diálogosa. Dobitnica je nagrade Robinson Jeffers Tor te stipendije Tennessee Williams koju dodjeljuje Sewanee Writer's Conference i stipendije Hambdige. Radi kao lektorica engleskog jezika i književnosti pri Georgia State University u Atlanti, Georgia.

Crne ivančice

Unutar smo bačve toplotnog vala,
moja ljubav i ja. zemlja, nebo,
strano sunce Nevade što između pali.
tetovirana rijeka tetive teče preko
njegove podlaktice, brkati koi šaran pomalo
ustraje uzvodno. preko stola, Hopeless Jack [3]
vitla kocke leda niz kanjon svojih usta,
mrvi ih uz metalni priukus, kaže,
čovječe, trijezan sam više od desetljeća, a i dalje
ne mogu mirno sjediti. krovni ispuh izdiše uparen dah
i sunce počinje blještati odozdo kroz zemlju.
provela sam život u loše osvijetljenim sobama
i jedino na što me ovo blistavilo podsjeća
moj je bratić dok kleči u drvenoj ispovjedaonici
pred deliričnom Božjom svjetlošću što nadire
kroz rešetku pregrade, a on pušta
glasan mokar prdac. sjediti na svjetlu, to ne možemo.

vrućina je samo gorki oleandar. pustinjska štedljivost.
grumen tla kojim se počinješ osjećati
i ništa protiv toga ne možeš učiniti
osim poželjeti makar da pljucne kiša. mada bih sada
usku vazu s crnim ivančicama pred nama.
ne bujan cvjetnjak ili sjenovitu obalu
bisernu rosom. samo pregršt crnih ivančica
zavojitih kao pismo preko strpljive zemlje
ili dlaka s prepona stidljivo skvrčena u vlastitu toplinu.
mali fitilji što privlače gorivo k vatri. želim
vlažan, svjetloupijajući jezik. puzajući,
termo-konverzijski žargon. i želim ga koristiti
kao tijelo moje ljubavi: piti ga kao žestinu.

—

3 Naziv *blues* dvojca iz Rena, Nevada.

Uredniku koji je tražio da pošaljem pjesme bez riječi pička

u zamjenu šaljem ti ljiljan cjevast i maljav
i roza kasicu-prasicu s čvrsto smotanim novčanicama

dva dlana stisnuta skupa prsten raspoloženja
na suncu sazrelu smokvu zdjelu svježe vode

vodonepropusni trup luku suknju zabačenu vjetrom
blagoslove gospe od brodskih olupina

kćer sjenu bradu duplu od radosti
preskok i prijevoj zmaja u letu prljavu čizmu

šaljem ti kokpit i pilota što baca ružičaste gumbe
pad boga kojem je dosadno poriv za plesom i ukočene noge

samo ne ta dva sloga njihov grozan zvuk
ne treba šator ili tvoju mutnu lampu

da zadrži noć ne dira ga
to što kažeš *sperma je u redu* dobro je bejbi boj

svi mi biramo kako ispuniti prazninu u sebi

Nokturno

Hodam, gledam kako nebo visi nad zidovima,
još jedna noć kao vinilna kabanica preko grada.

U praznoj pokrajnjoj ulici kiosk s kebabom trepti
kao umoran svjetionik, ali nema mora,

samo pločnik i koraci sasvim drugačiji od bata
valova. Žena se dogega preko, moli od noćnog

kuhara cigaru – mortus je pijana kao i on.
Riječi im zvuče samljeveno, i ja se

zaljubljujem u njih. Ona zadiže bijelu haljinu,
penje se na šank i prima se pranja svoje

pice u sudoperu, elegantna kao neka životinjica.
Odavde izgleda kao da on pije tu vodu –

umjesto žene ono što se ispire s nje –
i možda odsustvo mjeseca, ili bombi,

ili hladnoća, ova iznenadna sveta hladnoća, prtlja
po toj slici, ali meni se sviđa ta nježnost –

kako se blago prigiba da ponudi obično oplakivanje,
a u pozadini masnoća pljucka

kao prorok s govornom manom.

Bluzmen je plakao i ponoć to nije mogla sakriti

Zima je opkoračila gustom mirnoćom svijet
i zavjesa od muslina na slomljenom staklu ulaznih vrata
meškolji se i dahne kao sitničav susjed. Ugnijezdili smo se
u posuđen jednosobni stan, inkognito, radi noći
papirnatih čaša gnjecavih od vina i *Meet me in the City*,
koja se, gusta kao kondenzirano mlijeko, vuče po podnicama,
naslonjaču bijele boje morfija. A bluz – neizbrušen
i bolan – zapinje i para se, kao čarape, i posrće kao jezici
još uvijek jedan drugom novi. Ponovljeni prijestup brujanja basa

juriša kao krda bizona u koroti – to uporno, nemilosrdno
ljuljanje tla, Junior Kimbrough propara s *Please*
don't leave... i dok on nastavlja ponavljati svoje male riječi
a ti mi ščepaš vrat da porumeni, predaš se vučjem dahtanju,
ponoć nas stišće uza sebe, steže mjesec u hladnoj joj čeljusti.

Razdvajanje

Držimo se za ovaj trenutak kao da je papirnati brod

koji iznosimo iz tople spavaće sobe u studen,

stavimo u plitku baricu kraj korijenja drveća,

i nalik tihoj djeci gledamo kao da će se preklopi broda

nekako oduprijeti kiši, neće raspasti u blatu,

kao da je ljubav srebrno jedro iz mašte – dugo, u preljevima boja

i iskonsko – što siječe vode u kojima se utapamo.

Guljenje naranče

Dok motor radi, shvaćaš
bilo ti je suđeno da budeš s njom,
bar jedno toplo poslijepodne.

Poput danas. Zamisli: baš ovdje,
iza pepeljare pune čađe
trag bilješki, tvoja košulja,

dah njezinog tanašnog negližea
tvoja leđa izvijena u luk nad njom
na ispucanom kožnom sjedalu –

sunce, rastrgano između gorjeti
ili krvariti na nabranom horizontu.
Ona sada guli naranču.

Mogao bi zaustaviti auto,
njezini bi se prsti smjestili oko
tvojih lopatica,

putovali do tamo gdje te najviše
boli. Ili bi mogao voziti dalje,
i ondje, u daljini,

dalje od prigovora gradskog prometa,
prigušene ulične rasvjete, iza tupih plakata
i iza šume, tvoj kurac bi,

a ne naranča, bubrio u njenim rukama.
Zanemarila bi što nemaš kožicu
jer, uostalom, ti si Amerikanac,

ti si Route 66, prometna i široka,
i ta neuhvatljiva sloboda Zapada –
ulovila bi ga, makar među bedra.

Prošli bi kraj Amarilla –
pištavo brujanje cikada probada vrućinu –
stigli u Novi Meksiko, tek prošli kroz Arizonu

sa ćudi mehaničkog bika.
Zamisli samo, svaki seks na stojećke
uz tvoj džip, crn kao ugljen,

turpijanje jezika na grudima dovoljno milja
daleko od tvojeg i njenog doma
da nijedno ne bi izdali tragovi lokalnih običaja.

A ti, kao prvi američki dečko svake djevojke,
trebao bi biti – dijelom kauboj,
dijelom astronaut, kose od tinte i slanog zraka,

gledaš u oguljenu koru naranče, kažeš, *Miris je mrak*.
Da, pristojno kima, *Mislim, naglasak*
nije baš nekakvo pitanje ukusa.

Vladavina

noćas je more kao tinta i mirisno
i još uvijek tisućama milja daleko

ono je par plavih usana skupljenih
pod vladavinom budnog neba

tvoja je odjeća natopljena pivom
i sada je zanimljivo promatrati

moje gaćice rastegnute preko tvojih guzova
prednji dio tkanine u velikom zijevu

jedno od nas se uvijek prvo skine
drugo nosi na sebi želju kao da je pokrov

od šećera u prahu pometenog
s prsa u tamni zaton usta.

S engleskog preveli Tomislav Augustinčić i Goran Čolakhodžić

Dmitrij Kuz'min

Dmitrij Kuz'min rođen je 1968. u Moskvi. Doktorirao je na Pedagoškom fakultetu u Samari 2005, na sveučilištima je poučavao poeziju i književno prevođenje, uključujući i Sveučilište Princeton 2014. Koautor je udžbenika *Poezija* (2016, nagrada za najbolji udžbenik Međunarodnog sajma knjiga u Moskvi). Napisao je knjigu o online-poeziji 2016.
Godine 1989. utemeljio je Udruženje mladih pjesnika Vavilon, središte moskovske pjesničke eksperimentalne scene. Uređivao je i vodio više književnih časopisa i projekata (pjesnički časopis *Vozdukh, Moscow Literary Life,* časopis za mlade autore *Vavilon,* prvi ruski časopis za gay-književnost *RISK,* prvi ruski haiku časopis *Triton,* Vavilon Internet project). Sastavio je nekoliko pjesničkih antologija, među ostalima antologiju ruske pjesme u prozi i antologiju suvremene ruske LGBT književnosti. Dobio je nagradu Andrei Bely za doprinos književnosti (2002). Pjesme su mu prevedene na brojne svjetske jezike. U Rusiji je objavio prijevode američke, ukrajinske i francuske poezije. Za knjigu izabranih pjesama i prijevoda, *Horosho byt' zhivym* (*Dobro je biti živ*) (2008) primio je nagradu Moskovsky Stchet, za najbolju debitantsku pjesničku zbirku.
Godine 2014. zbog političkih razloga emigrirao je iz Rusije u Latviju i započeo međunarodni projekt "Literature without borders" koji podupire prevođenje, u sklopu kojega se objavljuju knjige i organiziraju rezidencije za pjesnike i prevoditelje.

* * *

D. K.

Jedan je 27-godišnji pjesnik
poprilično pripit
jednoga 38-godišnjeg pjesnika
nazvao odveć familijarno Dimitrić.
Tada mu je jedna 23-godišnja pjesnikinja
cijelim svojim podrugljivim bićem
dobacila da bi jednoga 54-godišnjeg pjesnika
bio u stanju nazvati Sergejić.
S divljenjem ju je pogledao
jedan 17-godišnji pjesnik koji
je prisustvovao cijeloj sceni.
A 38-godišnji pjesnik se odjednom sjetio
jedne sitnice iz memoarskoga eseja
jednoga 62-godišnjeg pjesnika
o jednom 70-godišnjem pjesniku,
koji je umro prije 25 godina:
taj je malo prije smrti
predložio sadašnjem autoru memoara
da pređu na ti, bez patronima,
a ovaj nije mogao, za čime
svake godine sve više žali.
Poslije eseja se 38-godišnji pjesnik
okuražio i u prepisci
nazvao 62-godišnjeg pjesnika
punim imenom, bez patronima,
ali i dalje na Vi jer mu 62-godišnji pjesnik
nije ništa predložio, premda je svoja pisma
potpisivao umanjenicom Griša.
Nakon te scene 23-godišnja pjesnikinja
se uputila u noćnu šetnju po kiši
sa 17-godišnjim pjesnikom,
27-godišnji pjesnik je zaspao,
a 38-godišnji je pjesnik napisao ovu pjesmu
i bio je zdvojan kome je posvetiti,
no najzad se odlučio za
17-godišnjeg pjesnika,
zato što je više od svega htio
biti s njim ili biti on,
što se zapravo svodi na isto,
ali i zato što se ispostavilo
da imaju jednake inicijale.

* * *

Friški rezultati sociološkoga istraživanja:
88% stanovništva moje zemlje čine fašisti.
Pa to je usrana vijest – mislim si ja u zaboravljenome vagonu metroa.
Istina, među ispitanicima nema maloljetnika, ali s takvim
roditeljima, učiteljima, putnicima i nema neke nade.
88, pametan si broj, nema potrebe da se više
skrivaš iza 14.
Naravno, to su prosječne vrijednosti, sve mi se čini
da se u saboru moje zemlje penju na 100%,
a na jučerašnjoj pjesničkoj večeri ne prelaze nulu.
Nekako sumnjam da ljudi na metro-stanici *Oktjabrskaja* vonjaju
više od onih na stanici *Komsomol'skaja*, onamo su dospjeli slučajno.
Mislim da vagon broji stotinjak ljudi,
ali teško je prepoznati onih 12.
Možda je jedan od njih mulat u bijeloj majici s crnim natpisom na
ruskom:
"Ponašaj se prema drugima onako kako želiš da se drugi ponašaju
prema tebi" –
nije teško naslutiti kakvo se iskustvo krije iza tih riječi.
Ili je to momak od dvadesetak godina s ljubičastom kosom –
zbog koje ga u lošem kvartu mogu premlatiti,
a za onoga vršnjaka s crveno-zelenom tetovažom na koljenu
nisam siguran, previše je mišićav. Tamo dalje neki stariji tip
s trodnevnom bradom i ordenima čita *Komsomolsku pravdu* – taj nije,
za drugoga s uređenom bradicom i *Novom gazetom* –
nisam siguran, za staru nenašminkanu damu
s tankom brošurom u rukama teško je reći, ako su
to recepti, onda postoji mogućnost, no ako su molitve – ne dolazi u
obzir.
Ne vidim tko sjedi u dubini vagona.
Naravno, netko se uspio zakamuflirati,
ne odaju ga ni odjeća ni frizura ni stav.
To je korisna navika. A ti, Zazi,
kad odrasteš ali zadržiš ravne šiške,
i narančasti džemper zamijeniš crvenim hlačama,
s jednom naušnicom u desnome uhu, budi oprezna,
nemoj misliti da se u gužvi ne vidi da grliš prijateljicu,
nemoj misliti da će ti se smilovati jer nisi punoljetna,
i ako se jedan od onih 88 dočepa prekidača,
strojovođa može srediti da te pred vratima vagona
čeka dežurna služba Gestapa na stanici *Leninskij prospekt*.

* * *

Jebat ću vas u usta i u dupe.

Katul u prijevodu Sergeja Ščervinskoga

Na dan zasjedanja Ruske književne skupštine,
koju su po nalogu Predsjednikove administracije
sazvali potomci čuvenih književnika Puškina, Lermontova,
Tolstoja, Dostoevskoga, Pasternaka, Šolohova i Solženicyna
(ispostavilo se da je troje iz obitelji potomaka lažno:
udovici, nevjesti i praunuku iz trećega koljena
očajnički su falili potomci Gogolja i Saltykova-Ščedrina),
mislio sam:
jebo ja u usta i u dupe vaše duhovne spone,
jebo ja u usta i u dupe vaše tradicionalne vrijednosti,
jebo ja u usta i u dupe vaše krokodilske suze
za zemlju u kojoj se najviše čita (ali i ubija pisce),
jebo ja u usta i u dupe vašu "duboku zabrinutost"
zbog "osiromašenja misli koja ima za posljedicu zapuštenost duše"
u narodu kojega svakodnevno siluju službeni mediji,
jebo ja u usta i u dupe vaše sekcije i plenarna zasjedanja,
vaše komitete i komisije, bankete i zakuske,
jebo ja u usta i u dupe vaš rodni ponos,
Krylovljeve guske, koje ionako valjaju samo pečene.

Po noći je svratio moj voljeni momak,
koji sanja o pisanju, no svake večeri pada s nogu
nakon dvanaestosatne smjene u dućanu obuće,
i cijelu sam ga noć jebao u usta i, nikako u dupe,
nego u pizdu, jer transseksualni momci imaju pizdu,
ljubio sam mu tijelo, od vrata naniže,
oprezno zaobilazeći nezacijeljene sise nakon mastektomije,
zario sam mu usta među noge i tako ga čvrsto stisnuo za bedra
da ga spriječim, dok se grči od nesnosne naslade,
da razbije glavu o uzglavlje kreveta,
grlio sam ga onemoćaloga i sklupčanoga
i pjevušio mu uspavanke, šaptao ljubavne riječi na francuskom,
i pred kasnu studenu zoru, beznadnu poput života u Rusiji,
pomislio sam:

ne treba jebati u usta i u dupe duhovne spone
ne treba jebati u usta i u dupe tradicionalne vrijednosti,

ne treba jebati u usta i u dupe nadanja i očekivanja ruske
inteligencije,
koja se nagurava u red za detektor metala
kako bi zaplesala na plesnome podiju pred kraljem Herodom
i koja cvili što živi klasici nemaju propusnice:
nije higijenski gurati kurac u gnjilež i trulež,
postoji opasnost od zaraznih bolesti – patriotizma mozga,
sifilisa duha, patrijarhata spolnih i tiskarskih organa,
i zato neću, drugovi potomci i gadovi slične vrste,
samo se vi koprcajte u vlastitom lešinarskom gnoju,
a ja ću svoj kurac čuvati za svoje voljene,
za voljena usta, voljenu pizdu, voljeno dupe,
za žive i čiste, prosvijetljene higijenom i ljubavlju.

Prema izvještaju istražnih organa Ruske Federacije
i drugih struktura institucionaliziranoga bezakonja,
koje djeluju na području moje nesretne zemlje:
ovaj tekst nije obuhvaćen člankom 6.21
Kodeksa RF o administrativnom kršenju zakona, premda
govori o "zavodljivosti netradicionalnih seksualnih odnosa":
nije napisan s ciljem da se proširi među maloljetnicima.
Svaki maloljetnik kojemu slučajno dospije u ruke
treba smjesta zaboraviti što je pročitao:
uzorni maloljetnik Ruske Federacije,
budući uzorni građanin Ruske Federacije,
budući uzorni pisac Ruske Federacije,
budući uzorni spisateljski potomak
treba mariti samo za usta vlasti da može slušati zapovjedi,
i na dupe vlasti da je može lakše lizati,
a pizda, kojom će uskoro biti prekrivena Ruska Federacija,
stanovnika Ruske Federacije ne bi trebala zanimati.

* * *

Od onih koji su se htjeli upoznati, prišao si mi posljednji,
djevojke-suradnice već su odnosile stolice
po završetku diskusije o spisateljskome identitetu,
tražio si dopuštenje za osobno pitanje,
dao sam ti ga, naravno, jedva odvojivši pogled
od tamnoga zelenila očiju ispod svijetlih pramenova,
boja borova i boja slame, arhetipske
za tvoju zemlju (izmišljam kako bih opravdao

zamiranje srca), ti si također spustio pogled
i rekao da već godinu dana pišeš stihove
i ne možeš nikako dokučiti komu ih pisati,
našao sam, dakako, način da ti odgovorim, u zemlji
iz koje sam ovamo dospio svi imaju problema
s adresatom, ali u sebi sam ponavljao jedno te isto:
meni piši stihove, meni piši stihove,
dakako, taj savjet ne vodi ničemu,
jer koliko ću razabrati od stihova na tvome jeziku.

S ruskog prevela Ivana Peruško

Miriam Reyes

Miriam Reyes španjolska je pjesnikinja i videoumjetnica. Iako je rođena u Galiciji (Ourense), odrasla je u Caracasu. Studirala je na Universidad Central de Venezuela i postigla stupanj bakalaureatkinje na hispanističkoj filologiji te stekla diplomu iz španjolskog na Universitat de Barcelona. Osim u Španjolskoj i Venezueli, živjela je u Nizozemskoj i Jordanu. Trenutno živi u Barceloni.

Objavila je pet zbirki poezije: *Espejo Negro* (2001), *Bella Durmiente* (2004, finale XIX Hiperión Poetry Prize), *Desalojos* (2008), *Yo, interior, cuerpo* (izabrane pjesme) (2013), *Haz lo que te digo* (2015), *Prensado en frío* (2016). Prevodila je galicijsku, portugalsku i katalansku suvremenu poeziju. Neke su njezine knjige prevedene na portugalski i talijanski. Od 2000. godine kombinira poeziju s fotografijom, performansom, novim tehnologijama i videom.

Uređuje stranicu za kolektivno pisanje http://www.prensandonosenfrio.com.

Rijeka je smeđi bog kažu

ali od božanskog u njoj vidim samo
vodu i zemlju koju odnosi voda

pod mojim krevetom smeđi bog insinuira
da mi kuća nije brod od papira
ali pitanje je presavijanja

smješten uz rijeku moj krevet
nije zaštita od vukova ili poplava
jer nikakav mi arhitekt nije projektirao dom

bez zidova da mi zaklanjaju svjetlo

s pogledom na smeđeg boga ljepenku i reumatični artritis
to bi najednom mogao biti i tvoj krevet

najednom sam se probudila pred rijekom
boje blata i otpadnim kanalima smeđeg boga
i kosti i zglobovi mi stadoše zavijati

moj stari dom branio me od vukova
pociglan sve do stropa
ali tako lijep ni od čega me nije zaštitio

prije sam bila drugdje, a sad sam ovdje
s tom rijekom čiji šapat čujem svake noći
s njenim kasatkama virovima utopljenicima

(vukovi nisu zainteresirani).

U tom trenutku nisam izgubila nevinost

već predodžbu o kontinuitetu
očekujući da serija brojeva
slijedi logičnu progresiju

izgubila sam ime morsku travu
neophodne dijelove drugih tijela
na primjer jednu ušnu resicu
tri para nogu na sofi
sa tri topla vrâta
i smradom svinja
parkiranim na uglu

također taj ugao i sve druge
sve dok nisam izgubila i grad i predgrađe
gdje se cesta uspinje u brdo
i vonja na paljevinu

izgubila sam moć rasta i razmnožavanja
glasnog govorenja
točku artikulacije
svu ljubav i mogućnost
da kažem to što mislim

Ostavili smo tragove vlage na zidovima

na prozorskim oknima
začepljene slivnike
novine na staklima
mrtve miševe u pećnici
kamenac na ogledalima u kupaonici
trule mrkve u kuhinji
bolesno znojenje u bravama na vratima
odjeke užasa što odbijaju se od stropova
vonj noćnih mora posvuda
vonj vike i isplakanih suza
nad tepihom progorenim opušcima
iznad masne skrame štednjaka, pjene madrâca
i iskrzanih okvira na vratima.

Ostavili smo plod svoje ljubavi da se isiše
(naša ljubav s jednomjesečnim životom
i svom tom smrti što tek pristiže)
sitnim gvaljama što plutaju u bijelom koritu
na mjestu gdje sam izgubila smisao.

Ostavila sam te cijelog obilježenog

poput arheološke iskopine.
Iskapanje tvojih ostataka nije ono za čim težim
(ruševine grada isklesanog u pješčenjaku)
želim prodrijeti u tebe
prosvrdlati kamen tvoga tijela
tako da ovo izdubljeno žensko spolovilo
mojoj žudnji ostane beskorisno.

Zarivam ti nokte u pupak
ne bih li ti prodrla u krvotok.
Dajem ti umjetno disanje – usta na usta
i gledam kako me udišeš.
Znam da ne trebam kožu da bih te dodirnula
ne radi se o tome
jer ono što želim je iskopati
pećinu za sebe u tvojem tijelu.

Savijam ti koljena i zbijam ih pod svoja pazuha
kao ručke pneumatske bušilice.
Pločnici koje lomim
su oni tvoje ulice.

Trepavicama metem prašinu
što ti otpada s obrva
i ne zaustavljam se sve dok se ne pretvorim u tebe
i tvoje spolovilo ne postane moje sve dok ja ne postanem onaj
koji je duboko unutra.

Nije uputno položiti svu nadu u drugo tijelo

ali događa se i da bi to shvatio
neophodno je početi odvajanjem
postupka od okolnosti
i pažljivim promatranjem
malih preobrazbi
u značenju riječi ljubav.

Što se tiče opipljivog
imamo tvrdoglavu narav
stvari što se lako zaokružuju.
Pogledajmo samo zoološke vrtove,
entomološke zbirke,
komade jantara.
Nema načina da se nešto prosije ili provuče
kroz pukotinu poput zraka ili vode.

Od posezanja za tobom ruke su mi
postale električne žice:
između tebe i mene odmaraju se ptice
oluje preskaču konopac
osvjetljavaju se gradovi.

Protivno svakoj preporuci
moglo bi se reći.

Kako napredovati istovremeno kao pejzaž.

Vlaga je pomogla da se ukloni unutarnja suša
Nisam je vidjela ali je bila tamo i sada više nema pomoći izvana
Suša se širi i krije ono što je ispod:
ovo mjesto i ja ovaj trenutak i ja
smo jedna površina.

Ponavljam ja, ali znam da to sada znači pijesak
što sipi po knjigama namještaju i pločicama
prekrivajući poznatu pojavnost predmeta
i njihove prisutnosti.

Scenarij je sljedeći:
vrata zatvorena iznutra
ulica nemoguća zadaća
jedva da je pravokutnik u svakoj sobi
nešto što je preda mnom ali čega ne mogu biti dio
poput života drugih ili onoga što sam bila.
Ne bih to nazvala prozorom.

Ovdje ništa ne ulazi niti odavde izlazi.
Ovdje sam prelazila
preko gradova i pustinja
ne nalazeći nigdje ništa što bih mogla zvati svojim ništa mi ne plijeni
pažnju
niti se slaže sa stvarnošću barem kad je riječ o vremenu.

Vremenu za što
kad nije vrijeme da se sije niti žanje
kad je vrijeme nizašto.

U međuvremenu pejzaž ne nalazi iznimke
pejzaž taj beskrajni pejzaž.

U suradnji s autoricom preveo Damir Šodan

Zoë Skoulding

Zoë Skoulding pjesnikinja je, kritičarka i prevoditeljica. Rođena je u Engleskoj, ali od 1991. živi u Walesu. Njezine recentnije zbirke poezije uključuju *Remains of a Future City* (Seren, 2008), *The Museum of Disappearing Sounds* (Seren, 2013), koja je ušla u uži izbor za nagradu Ted Hughes za novi rad na poeziji, i *Teint: For the Bièvre* (Hafan Books, 2016). Prevodila je radove luksemburškog pjesnika Jeana Portantea i drugih frankofonih pjesnika te je sudjelovala u brojnim međunarodnim prevoditeljskim radionicama. Njezinu monografiju *Contemporary Women's Poetry and Urban Space: Experimental Cities* objavio je Palgrave Macmillan, 2013, a urednicom međunarodnog tromjesečnika *Poetry Wales* bila je od 2008. do 2014. Izvanredna je profesorica pri School of English Literature na Sveučilištu Bangor u sjevernom Walesu, a živi na otoku Angleseyu.

Germinal

(iz Revolucionarnog kalendara)

décade 19

1. *Primevère* Jaglac

prvo žuto da
no najprvija
ružica prvog
proljetnog prvljenja
(medena pest)

2. *Platane* Platana

kora se guli u krpama
ostaje pjegavi trup
(iznutra proljeće gura
van nove kože) ili
zadebljava i puca

3. *Asperge* Šparoga

vilina te metla pokazuje
zelenmirisnom
ostavlja svoju oštrinu u vodi ti
sva ta žurba u život
(stabljika ljiljana)

4. *Tulipe* Tulipan

mrtva priroda nikad
nepokretna ali krhka
u vjetru turban
razmotan (kako
daleko cvijet)

5. *Poule* Kokoš

žena je krhka
na dejting sajtu
i teško unovčiva
(reče on) njihova zlatna
jaja u košu

6. *Bette* Blitva

stabljika ti pruga
zlatnocrvenog na zelenom
(tolikom otpornošću
ne puštaš) izdržava pod
rezovima

7. *Bouleau* Breza

evo srebrne kože
koja se ljušti u slojevima
protiv sile rada
(drži sutra mirno dok ja
trgam jučer s tvojih leđa)

8. *Jonquille* Narcisa

u šašini (što kasni
na ekranima nutrašnjih očiju) [4]
ovo je žuto još
rastrubljuje vlastito lice
umnoženo

9. *Aulne* Joha

okruglasto lišće
valovito i zubato
u kasnim zelen-danima
(podvodno ti drvo
drži grad da pluta)

10. *Couvoir* Valionica [5]

brojeći dane
ili brojeći piliće
evo te izliježeš sutradane
(gdje dobit nije ništa do li
vlastita raspukla ljuska)

—

4 William Wordsworth, Sunovrati: "U nutrašnjem nek sjaju oku, / koje je sreća u samoći" (prev. I. G. Kovačić)

5 Eng. *Don't count your chickens before they hatch* (Ne broji piliće prije nego se izlegu) – Praviš ražanj a zec je još u šumi.

décade 20

11. *Pervenche* Mali zimzelen

plavo okiva plavo
u pokrivaču tla
mileći ni po čem
osim svoje sjene (nutarnja ljuska
slomljeno nebo)

12. *Charme* Grab

željezno drvo tupi svaku
oštricu koja ga radi
dok i najmanji vjetrić
nagore obrće skriveno namjesečje
(čara ti lišće u srebro)

13. *Morille* Smrčak

filigran drži zrak u dupljama
istisnut iz zemlje
skriven i dalje
no lak kao disanje
(nikad ne radi)

14. *Hêtre* Bukva
sve se čini da je
išupljeno i pada
na van ili možda
pada u jedno
(nježno zatvoreno)

15. *Abeille* Pčela

svedeni na funkciju
radnici sišu šećer iz brioša
kako govoriti o rojenju
skupa bez kraljice
(to te i ubolo)

16. *Laitue* Loćika

zašto zašto zašto spavamo
siši taj list i mliječni mu sok
a san je strijela
(sporije pada)
istrijeljena u budućnost

17. *Mélèze* Ariš

prvo to ne vidiš
ariš se povija
pred vjetrom
(nužna laž)
a onda ti

18. *Ciguë* Kukuta

mamurna obamrlost
(skupljeni štitci šuplja
stabljika crveno crtana)
ispripliće proljeća
nečujne slavuje

19. *Radis* Rotkva

dan je bio crven
do oteklog si korijena
(misliš li na to kad
kažeš korjenito) pokušala sam govoriti
u toj boji

20. *Ruche* Košnica

čiji um je čiji
(to je bila moja ideja ti
si je ukrao) prvotna
medena topi se
na tvom profilu

décade 21

21. *Gainier* Judino drvo

čitaj profil kao
potpunu laž
ili skriveno sjeme
(pod cvjetati
čitaj izdati)

22. *Romaine* Rimska salata

u pucnju lista
jedan sustav
(tko kaže da je tvoje
vrijeme tvoje)
postaje drugi

23. *Marronier* Divlji kesten

otvor to nije
još no otvor
ipak lakiran smeđe
(proljeće ti u prstima)
zaglavljeni dani

24. *Roquette* Rikola

gorki listovi
okreću se (dok dani
pretvaraju se u dugove)
odsijecajući gubitke
jedan za drugim

25. *Pigeon* Golub

šepuriš se gubicima
na sivom nebu operjan preko
ovog osjećaja katrana
(tvoje slaganje
je bespogovorno)

26. *Lilas* Jorgovan

slaganje glagolskog
vremena i boje
cvate
(onoliko koliko treba
da se ovo pročita)

27. *Anémone* Šumarica

svaki novac je
načinjen od krvi ili
predsmrtnoga cvata
prohujalog s promjenom vihora
(granajuće cvjetanje)

28. *Pensée*[6] Maćuhica

misao treperi
iza terminala
kao cijena tvoje pažnje
što se razgranala
(krvi teci)

29. *Myrtille* Borovnica

obećanje tolikoga prolilo je
tintu mrljajući prste jezik
ruke a treperava
misao bila bi
(gotovo) dovoljna

30. *Greffoir* Nož za cijepljenje

dovoljno da oštrica
odiže koru od lika
polugom rastvori rascjep
podsiječe cijep (ako treba
to je ono što treba)

S engleskog preveli Tomislav Augustinčić i Goran Čolakhodžić

6 Na franc. znači i *misao.*

Maja Solar

Maja Solar (1980, Zagreb) doktorirala je filozofiju. Bavi se političkom teorijom, prevodi sa engleskog i francuskog, piše poeziju i prozu. Članica je kolektiva Gerusija i deo uredništva časopisa za teorijske prakse Stvar. Od 2015. godine prevodi za srpsko izdanje novina *Le Monde Diplomatique*. Objavila je zbirku poezije *Makulalalalatura* (2008) za koju je dobila Brankovu nagradu (2009). Zbirka je nagrađena na konkursu za prvu knjigu (SKCKG), dobila je prvu nagradu Festivala poezije "Đuro Papharhaji" u konkurenciji do 30 godina i bila je u užem izboru za Vitalovu nagradu. Drugu knjigu poezije, na mađarskom jeziku, *Jellemzõ, hogy nem természetes* (*Naravno da nije prirodno*) objavila je izdavačka kuća Forum (2015). Treća knjiga poezije, Bez začina, objavljena je u izdanju Kulturnog Centra u Novom Sadu (2017). PJesme su joj objavljene u antologijama i zbornicima: *Nešto je u igri: Zbornik nove Novosadske poezije* (Centar za novu književnost Neolit i Kulturni centar Novog Sada, 2008), *Iz muzeja šumova, antologija novije srpske poezije* (1988–2008) (V.B.Z., Zagreb, 2009), *Ulaznica Srbija: Panorama pesništva 21. veka* (Drava, Klagenfurt, 2011), *VAN, TU: FREE, Izbor iz nove srpske poezije* (Cetinje, 2012), *RESTART, panorama nove poezije u Srbiji* (Dom kulture Studentski grad, Beograd 2014), Antologija nove srpske lirike *Serce i krew* (Lublin, Poljska, 2015) i *Cat Painters: An Anthology of Contemporary Serbian Poetry* (Diálogos, New Orleans, 2016). Od 2007. do 2014. godine je bila dio uredništva časopisa za književnost i teoriju *Polja*. Bila je članica Centra za novu književnost Neolit, poetsko-političkog teatra Poetske rupe, autorica i učesnica performersko-poetskog programa LILITiranje (izvođenje poezije pjesnikinja) te nekoliko performansa i poetskih videoradova. Živi u Novom Sadu.

Inače kad je sve luksuz

danas sam izgubila deset eura
pedesetsedam jabuka stočetrdesetdva entuzijastična zaleta
i pala u nesvest
zbog straha od siromaštva

napravila sam mapu svetskih nepravdi
od dlaka što se talože na tepihu
protresla jastuke blizance

ujutro gladovala
popodne žvakala minute sekunde pahulje snega od jučer
zamišljala magičnu teglu meda
koja se svaki put sama od sebe
iznova napuni
zamišljala čvrsto
nekoliko puta stisnula kapke
pustila ribu da pliva od želuca do krajnika
a možda i more

danas sam odlučila da više neću plakati
zbog toga kako životare *mingongi* u kini
ni zato što radnice*i u gustim bodovima sveta
nemaju zdravstvenu knjižicu
napisaću sve to šestarom na poplone plahte, koje nekad treba i oprati
neka odjekuje
neka oni plaču

od danas imam novo radno vreme: vruće
i ukidam još neke začine
život je štednja za tzv. male ljude
sevnula sam iznenada i rasporila
poslednju šargarepu u frižideru
obrisala mast od ribe
pustila je da sklizne u mitologiju

okačila na zidove još protivpožarnih sirena

danas sam odlučila da ću krasti gde god mogu
praline napolitanke umotane čokoladice medenjake
sve slatkiše koje ne volim
ali koje mogu pokloniti nekome za rođendan

četristosedam puta sam sve otpevala
i jedva se suzdržala od novog padanja u nesvest

Kad je penzija mala

moje noge vole da idu na pijacu
ruke manje
oči su ambivalentne
nekad ih prikuje košnica voća i povrća
a nekad pleksiglas lica pijačnih radnica i radnika, umotanih u
hladnoću nabrekle vene bežanje od komunalne policije
moje sestre i braća svi potekli iz suza
ovo je najfilozofskija pijaca u gradu
jer na njoj rade uglavnom ničeanci i
vitgenštajnovci, poneki stoik
i jedan entuzijasta, prodavac koštica i suhog voća
koji još uvek veruje da je tu jer voli pričati s ljudima
vrlo je mlad i nema skoro nikada pauzu dok stoji za tezgom
njegov red je najduži
njegove kosti tonu u katran
umor fotokopira lice
pijačna košnica tela je neverovatno izdržljiva
pohabani specijalni telesni efekti ostaju kapetani broda
koji se zakucava u sivi dan
i rasprostiru tepih od sede kose
svim bakama koje dolaze da ukradu neku papriku ili luk
oguglale na očitavanja moralnih lekcija ako su uhvaćene
želuci im se skupljaju u zrno bensedina
dok se moje oči okreću i prave da sve to ne vide
a noge brže bolje propadnu u živi pesak očaja

Kad jebena psihologija postane politika

ustanem rano otrčim kratko
preskočim pijacu, danas manje para i vitamina
odem na biro da razgovaram sa savetnicom, tako treba
na svakih šest meseci
bacim se u film u kojem igram glavnu ulogu u privrežnosti radu
merama zapošljavanja i aktivnog traženja posla
odgovaram na pitanja
savetnica kaže kako su zaposleni na fakultetima gadovi

zato što su debeli ružni isfrustrirani
vraćam se istim kolosekom
ulice su isprašene metlom sunca
upijam leto
mislim na politike koje bi jamčile osnovni dohodak svima
bez obzira jesu li lepi našminkani obučeni prikladno podšišani
obrijani
zastakljenog hrastovog smrvljenog pamučnog ili gramatičkog lica
jer *politika koju kroji psihologija se kotrlja*
ka fašizmu
pozdravljam kataloge lica u prolazu bez obzira na njihove reljefe i
boje
navijam za društvo

Prečicom do ručka

u našoj kući
koja zapravo i nije naša kuća
jer spadamo u onih *nešto* procenata što su popušili u privatizaciji
stanovanja
smešteni u sobi samačkog hotela
koju ipak zovemo kućom jer je lakše misliti da imaš neku sigurnost
dakle u našoj tzv. kući
se često jede proja.
projom zovemo svaki miks koji se pravi po principu
od onog šta ostane ili čega ima u frižideru plus kukuruzni griz ili brašno
zavisi šta je jeftinije.
u našu proju
koja isto tako možda nije naša i možda smo je
naslikali akvarelom,
ide skoro sve ::
ostatak soli, kuhinjske, ostatak smanjene penzije,
jer štednja je najukusniji sastojak kapitalizma, štednja radnica i radnika
of kors,
sira ako ima, neisplaćene otpremnine za nekoliko poslova koji su
trajali kratko,
mamina bol u kolenu od stalnog stajanja u blizini šporeta,
ružičasta sećanja na odlaženja na more, sve ružičastija kako
je proja sve tanja, u proju se mogu dodati i diplome uzaludno
završenih fakulteta,
kad se to istroši mogu se staviti i svi uzaludno pisani cv-jevi, ide i
malo papra, malo više galame i podnošenja zbijenosti u prostoru,

a najviše ide brašna prethodno umočenog u strah od još goreg
siromaštva, onaj strah
od kojeg čovek može da se skameni. jednom smo u proju dodali
i samoubistvo našeg stanara, često se stavlja sve što ostane od
prethodnih ručkova:
može pasulj i bilo šta čorbasto, mogu i čvarci ako ima, a mogu i
poispadali pokvareni zubi
za koje nije bilo para da se poprave.
bitno je da priprema ovog jela traje kratko
i da stanarima i stanarkama ostaje vreme u kojem mogu nastaviti
raditi na sebi.

Ekonomija štednje

jako mi se sviđa kad dan počne samo jednim ili sa dva nervna sloma
protegnem se
pojebem se tri puta u sedam poza
mahnem svim manijama pospem puder
po ćoškovima
sa četiri ruke isprosim na ulici kelj raštan blitvu
i paučinu za ušuškavanje živaca

posle popijem čaj
za veću izdržljivost besparice
prevaziđem nekako osamnaest tupih buljenja u prazno
zavrtim dah kao na srebrnom klizalištu
ne ispratim dnevne vesti i smanjim napade panike na deset
popodne si čestitam

najviše mi se sviđa kad otvorim prozore i pustim sunce da se
besplatno rasipa
preskačem lastiš dedlajnova sedim nepomično na stolici
hiperproduciram slova
da bih platila kiriju
ponekad i malo hrane

pojačam mrmljanje kada bogate komšije pojačaju bušenje
i sređivanje vlastitih stanova, zdravo komšije, sećate li se još
vremena kad
se gradilo tako da su svi bili zbrinuti i nikome instalacije da ne trule?
ili je to

jedna od mojih šest dnevnih fatamorgana
prva je kad zamišljam pečena jaja sa paradajzom

predivno je kad se dan završi a još sam živa
potapšem moja dva psa od stiropora
kroz prozor sumrak bistar
opran od suza
mesec plazi dugački jezik
i usisava želje

ponovo si čestitam što sam danas popizdila podnošljivo
štedela majstorski ma vrhunski akrobatski
štedela sebe i druge

Real-socijalistička fotografija

moja prva fotografija
bila je fotografija mame i tate
na mesecu
dok je mama zaljubljeno gledala u tatu, a tata nepoverljivo u mene
(kao uvek pun straha hoće li nešto uspeti)
iza je bio džinovski novogodišnji bor
koji ih je štitio od letećih parčića asteroida
u mesečastoj dimenziji

tata u kariranoj crveno-plavoj košulji
koju je valjda imao svaki muškarac sedamdesetih i osamdesetih
u jugoslaviji. mogla se videti u burdama na stranicama
posvećenim muškarcima sa imenom i prezimenom *uradi sam*.

mama u infracrvenoj trenerci, od materijala koji
apsorbuje sve teškoće beskrajnog davanja. mama... skrojena od
besplatnog
emotivnog i kućnog rada, u papučama koje nisu *à pompons*.

paranoični tata, prezaljubljena mama.

tata koji se plaši da sve što je lepo ne nestane
mama koja se ničeg ne plaši nezaustavljivo postavlja šine ka lepom

imala sam sedam godina i još nisam
razvila ritual zamišljanja propadanja tokom zemljotresa.
to je inače jedan vrlo koristan ritual
u kojem se zamišlja iznenadni zemljotres i zamišljanje je
tako snažno da se oseća pomeranje prostorije
vidi se padanje polica, knjiga, zidova, urušavanje stropova,
propadanje školjke zgrade. ritual se razvija nesvesno i
nekontrolisano.
ili si talentovana za to ili nisi.
koristan je, jer ako se dogodi zemljotres ti se ne iznenadiš.

sa sedam godina još nisam otkrila ovaj talenat, ali sada
znam da je moj osećaj uzbuđenja u kratkom
prostor-vremenu jednog škljoca
bio ravan socijalističkom ljubavnom zemljotresu
u kojem sam od sreće propala
u mesečev krater.

Zbog punoletnog meseca

rado bih se umotala u veliku
grimiznu burku užitka
zaspala pored tebe na dasci za sečenje
u inat ratobornom mesecu

pričala bih pevala u snu
u horu sa gladnim stomacima
onesvestila se zbog noći pune benzina
nekad negde, podzemno

da nisam toliko budna
bila bih romantična
i tražila od tebe da odsečeš mesecu grkljan
poklon za našu hiljaditu svadbu

Aleš Šteger

Piše poeziju i prozu. Živi u Ljubljani. Djela su mu naširoko prevođena i naišla su na odobravanje čitatelja diljem svijeta. Štegerovi tekstovi objavljivani su u međunarodno poznatim časopisima i novinama kao što su The New Yorker, Boston Review, Neue Zürcher Zeitung, Süddeutsche Zeitung, TLS i mnogim drugim.

Bavarska akademija umjetnosti dodijelila mu je 2016. godine Međunarodnu nagradu za poeziju Bienek, proglasivši ga "jednim od najoriginalnijih europskih pjesnika koji trenutno stvaraju". Pored ostalih nagrada i počasti, njegov je prijevod na engleski jezik knjige *Knjiga reči* (*The Book of Things*, BOA Editions, 2010) dobio dvije velike američke prevoditeljske nagrade (BTBA Award i AATSEL). Nositelj je titule Chevalier des Artes et Lettres koju mu je dodijelila Država Francuska i član je Berlinske akademije umjetnosti te Njemačke akademije za jezik i književnost.

Štegerov rad odvija se na različitim poljima umjetničkog izraza. Radio je na području vizualnih umjetnosti (recentno je postavio veliku instalaciju na Međunarodnom umjetničkom bijenalu Kochi-Muziris u Indiji), ostvario je nekoliko suradnji s glazbenicima (Godalika, Uroš Rojko, Peter N. Gruber) i s filmskim redateljem Peterom Zachom (suradnja na filmu *Beyond Boundaries*). Od 2012. radi na projektu performativnog pisanja Written on Site, svake godine dajući po jedan performans javnog pisanja. Više o autoru na: www.alessteger.com.

Njegove novije knjige poezije i proze na engleskom jeziku uključuju: *The Book of Things* (poezija, BOA Editions, 2010), *Berlin* (proza, Counterpath, 2015), *Essential Baggage* (poezija, Equipage, 2017), *Absolution* (roman, Istros Books/Peter Owen, 2017).

A

Umro je A. I nije umro. Kao i njegov otac
A, kao i njegov djed utonuo je na seoskom groblju.

Utonuo je, a nije utonuo. U blato je otišao.
U blato i u nijemo kamenje u blatu.

Tamo sada šuti. Zaboravlja. Briše. Tamo je i nije.
Jer nema kraja. Bez početka je i svršetka. AAA.

Netko je umro. Nitko. Njegovo ime –
Zaboravljeno. I njegova oca i njegova djeda ime.

Ali ponekad zaštropoću stvari. Ponekad ustane
Tko je legao spavati i umire dalje tko je bdio nad umrlim.

Ponekad AAA neizdrživ teror prostora, koji traži svoj glas.
Ponekad AAA monotona žalost kiše nad stazama.

AAA klokoće dok se kotura iz mora.
AAA uzdah kremena u satovima.

Izvjesno je samo to – A je mrtav.

Tko misli da ga katkad čuje, neka osluhne drugim uhom,
A tko ne, taj će i dalje slušati uzaman.

Jaje

Kad ga razbijaš o rub tave, ne primjećuješ
Da jajetu u smrti prirasta oko.

Tako je maleno da ne utažuje
Ni najskromniji jutranji tek.

A već pilji, već bulji u taj tvoj svijet.
Kakvi su njegovi horizonti, zurenje čijih perspektiva?

Vidi li vrijeme koje se ravnodušno seli prostorom?
Oči, oči, puknute ljuske, kaos ili red?

Velika pitanja za tako majušno jaje
U tako ranu uru. A ti – želiš li doista odgovor?

Kad sjednete, oči u oči, za stol,
U pravi čas ga oslјepljuješ korom kruha.

Kamen

Nitko ne čuje ono što kamen čuva u sebi.
Neznatno je, samo njegovo je, poput bola
Uhvaćena između stopala i potplata cipele.

Kad ga izuješ, lišće se zakovitla u golim drvoredima.
Što je bilo, neće biti nikada više;
I hrpe drugih znamenja u truljenju.
Miris obližnjih ambulanata. Nijemo ideš dalje.

Ono što čuvaš u sebi nitko ne čuje.
Jedini si stanovnik svojega kamena.
Upravo si ga bacio.

Sušilo za ruke

Tko govori kada ne govoriš u svoje ime?
Kad se ne pretvaraš da govoriš u ime nekog drugoga,
Je li prisutan glas kao na spiritističkoj seansi?
Tek retro-tlapnja, kadabra abra, aha, aha, bla bla?

To se događa kao kad bi vjetar govorio kroz tebe.
Kao da govori bura, košava, pasat, ledeni sibirski vjetrovi.
Događa se: oni koji su za vrijeme govora nevidljivi, ostanu čisti glas.
Ali se ne dogode. Njihovi povraci ne donose promjene.

Ili možda, negdje između, gdje žive okrznu mrtvi.
Kapljice koje si im kapnuo na čelo, ishlapljuju s tvojih dlanova.
Još jednom pritišćeš srebrno dugme na plastičnoj kutiji.
Još jednom zabuče, ovaj put da ogriju tvoje promrzle prste.

Tek abrakadabra, aha, aha, bla bla. Jer ne donose ništa novo.
Zahod benzinske pumpe je isti kao prije.
A ni ti se nisi promijenio. Samo je nešto zapuhalo kroz tvoje dlanove.
Ne držiš ga, no ponekad to drži tebe. Ima tvoje crte života. Stisak
tvojih ruku.

Nema imena koje govori kad ne govoriš u svoje ime.
Niti doma. Niti vlastitih stvari.
Bezimeni bez tijela, uvijek na putu.
Njegovi putovi mogu biti i tvoji, ali tvoji nikada neće biti njegovi.

Meta

Metafikcija, metan, metabolizam.
A tamo miris metvice raste iz kostiju,
Iz susjedina palca i neznančeve goljenice.
Da to ne može nijedna životinja, nije vrijedno ponavljati.

Metaksa, metadont, metafizika.
Jer što ostane kad samo još biljke pokušavaju
Vidati rebro muzikaša i županovu lubanju.
Da to ne može nijedan laksativ, nije vrijedno spominjati.

A još manje, tko će pamtiti, tko neće moći zaboraviti
Beskrajna polja metvice, poljske putove, bezbrižnost.
Metamuž. Metanoć. Metaništa.
Da to ne može nijedan rječnik, nije spomena vrijedno.

Svijeća

Kad netko umre, a nije ni dan ni noć.
I niste prisutni ni ti ni on. Ni tu ni tamo.
Sitno zaplamsa nad plinskim štednjakom.

Neugledno. I niti živi niti je umrlo,
To što čuvaš pokriveno dlanom.
Ne pita, ne daje odgovore.

Nije na strani dobra. Nije na strani zla.
ne poznaje laž, ni istinu, ni smisao ni besmisao.
Ni buduće ni prošlo.

Jest i ujedno ne postoji. Nije da jest ili da ne bi bilo ti.
Nije da nije ono samo ili nešto drugo.
Ni zrak ni vatra. Ni svjetlost ni plamen.

Ni ponor ni nada. Ni da ni ne.
Kad netko umre, netko još nije umro.
Po stijenju nadolje popeo se u se.

Pružiš ruku i ugasiš ga.

***

Na selu smo se kao djeca bojali muškarca koji nije govorio. Pogrbljen, tu i tamo bi se nijemo zacerekao. Više puta je netko krišom na njega bacio kamen, a kad bi nam polako šepao ususret, svi smo prelazili na drugu stranu ceste. Umro je tiho i samotno kao što je i živio, i sve do danas ostao je jedini stanovnik mog sela čije ime nikada nisam saznao.

Dvoglavi vuk u Kunstkameri Petra Velikog, Ritta i Christina Parodi u pariškom Muséum national d'Histoire Naturelle, parovi fetusa u formaldehidu berlinskog Muzeja povijesti medicine kod Charitéa. Teratologija nije znala odgovoriti jesu li ta bića dvoje koje je sraslo u jedno, ili jedno koje se nikada nije rascijepilo do kraja? Što za njih predviđa stvoriteljev plan? Nerođeni koji stoljećima ne mogu umrijeti. Nije tajnovita smrt, nego rođenje.

Prije nekoliko godina otišao sam u bečkom Prateru u labirint ogledala. Lik mene kao debeljka u jednom ogledalu u drugom se razvukao do stropa, a u trećem su se meni i zrcalnoj slici nadule glave te smo se smijali na sav glas. Naslonio sam se na jedno zrcalo, tražio izlaz. Naša su tijela srasla, možda se nikada nisu ni odvojila, a ogledala su tamo stajala samo zato da prikriju dimenziju vremena.

Put vodi mimo engleske kuće u nizu, u kojoj smo nekoć stanovali. U godinu i pol nisam vidio da itko ulazi ili izlazi na susjedna vrata. Tek ponekad, za jasnih jutara ili poslije kiše, prodro bi iza tankog zida muški plač, tako očajan da sam se smrznuo do kostiju.

Najveća tajna su nokti. Uvijek iznova ih podrežem, ali oni uporno bježe van iz mesa. Kao da se boje tijela. Sugeriraju da se ga bojim i sam, sumnjičav, koga li sve skrivaju mutavi organi. Potom pročitam kako su u

Danskoj 1995. godine pri obdukciji mozga jednog dječaka pronađeni ostaci 21 fetusa, njegove nerođene braće i sestara.

Tajna je rođenje.

***

Komu sviraju anđeli? Tako su skeptični prema samoinscenacijama svetaca zagledanih u svoje krivnje i pokore, u svoje putove do Boga, vrhovnog autoerotika i egzibicionista. U blizinu mu dolazi samo zaštitnik podrhtavanja struna lutnje i guđenja gusala, Job, koji je dovoljno uspješno trpio da sada može štititi glazbu i muze. Gotovo tako gol kao Bellinijev Gospodin u venecijanskoj Accademiji.

Bez razlike između glasa i tijela. Tako Hayden svira saksofon u hotelu Europa Regina. Čudnovato se iz njegovih usta prelijeva zlatnim vijugama instrumenta, izdaleka se probije kroz kožu i organe iznikle iz kostiju. Izbije, a da se ništa ne probuši, oživotvoruje zrak u zanos, usnik, glas, kao da se premješta, sebe daje u zalog. Tipke. Usnik. Vjeđe. Glas. Tipke. Usta. Glas.

Ulice su tako uske da dva čovjeka pri susretu moraju istodobno ispustiti zrak ne bi li prošli jedan pored drugoga. Samo smrad i glas održavaju pregled nad cjelinom. Umorni, već treći put dolutamo do iste kampanile. Bezizlazna ukrivljenost. Kroz opeke ciglenoga zida, a da žbuka ni ne zadrhti, prodre ženski glas. Samotni napjev. Nakon toga trzanje struna i ničije buđenje.

Frekvencija kojom titra svemir. Kontrabas je sada hvata. Kad bih malo pojačao volumen pojačala, popucale bi membrane u zvučnicima, kao što je pukla membrana u desnom srednjem uhu kad sam ronio. Glasovi su me zvali dublje. A tamo, na dnu, ležala je crna kutija, možda stari tranzistor, crna rupa, koja ništa nije odašiljala, prolaz u kome iščezava svatko, pa i anđeoski napjev.

Najstrašniji trenutak, kad sam kao trogodišnje dijete prvi puta čuo snimak svoga glasa. Začepio sam uši i vrišteći se bacio na pod. To me rastjelovilo kao nekakvu stvar, izokrenulo unutrašnjom stranom prema van, u svijet. I cijeli svijet je, neobično mrtav, kliznuo u me. Ni kreštanje ni zatiskivanje ušiju nisu mogli spriječiti nasilje tog obrata. Još uvijek u sebi čujem njegov odjek. Tipke. Usta. Glas.

***

Riječ kraj
Svuda i
Na svim
Krajevima,
Da sve više
Postaješ
Arhiv.
Riječ kraj,
Riječ neodrasla,
Rez koji zahtijeva
Povjerenje.
Netragom,
Kao u tihom
Vođenju ljubavi
Utonuti u
Nestajuću rečenicu.
Kraj pjesme.
Ne kraj,
Neodredivost,
Tijelo,
Ni moje
Ni tvoje,
Tijelo ostatka.
Kroz nas prolazi
Poput igle,
Poput riječi igla.
Nije ništa zašila,
Ništa rasparala.
Riječ ubada,
Tijelo ječi,
Plazi jezik,
Premda se ništa
Nije dogodilo,
Sve se
Još jednom
Dovršilo.
Iz kraja
Rastu
Dvije ruke.
Tijelo,
Svugdje

Otvoreno
Na sve strane
Kraja,
Koji se može
Jedino zaobići,
Ime
Koje nedostaje,
I ukinut
Svaki početak.

Sa slovenskog preveo Edo Fičor

Ana Terék

Anna Terék rođena je 1984, u Bačkoj Topoli (Vojvodina, Jugoslavija). Od 2006. redovito objavljuje pjesme i drame u časopisima u Vojvodini i Mađarskoj. Njezina prva zbirka pjesama *Provala osmijeha* objavljena je 2007. godine. Druga zbirka nosi naslov *Dunavska ulica* i objavljena je 2011, a iste te godine osvojila je nagradu Ervin Šinko. Njezina treća knjiga je objavljena 2017. pod naslovom *Mrtve žene.* Od 2010. godine piše drame. Knjige drame objavljuje 2016. godine pod naslovom *Vojvođanska svadba*. Njezinu prvu dramu *Neka se jave najbolji!* postavili su na scenu 2013. u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu. Druga drama koja nosi naslov *Vojvođanska svadba* igrana je 2014. u u Narodnom pozorištu u Subotici. Diplomirala je na Odjelu za psihologiju Sveučilišta Lóránda Eötvösa u Budimpešti, gdje i danas radi kao školski psiholog.

Jelena

U početku je gas podnošljivo mirisao.
Neki slatki smrad, kao kada
neće da se razgori vatra.
    Škljocaš upaljačem
    pored gorionika
    ali gas što nadire iz rupica
    zagušuje plamen.
    I samo zavrćeš nosom
    od tog slatkog smrada.
Tada sam već četrdeset sedam dana
bila sama i nisam znala
gde je Goran i kakve ženske
vaćari i štipka u uniformi.

Uniforma u ženama nikad
ne izaziva ništa
ako se pre toga ne naslušaju
muških izmišljotina,
da im gaćice tobož ovlaže
do poslednjeg končića
na sam pomen uniforme.
Na mene deluju vatrogasci,
kao na bilo koju ženu,
kojoj su nekad, dok je bila
devojčica punili uši,
pa joj je ostalo u glavi,
da na žene uniforma
deluje tako kao na
ma kojeg muškarca
ma koje golo žensko telo.
Možda nije trebalo.
Možda nikada nije trebalo pustiti,
da se stvari lagano, praveći se važne,
jedna na drugu nadovežu.
Sećam se kad mi se rodilo
drugo dete. Goran je napio
četvorogodišnjeg Jošku.
Bili smo u kuhinji, s gostima,
dete se na dasci stola
batrgalo, nije znalo
kuda da pogleda:
gde da se sakrije od nas,
kikotavih, dok ga Goran
nagovara da igra,
evo, otpevaće mu omiljenu pesmu.
A dete je stajalo
na dasci kuhinjskog stola,
zureći u očevo lice,
da iz njega nekako shvati,
šta se zahteva od njega.
Goran je samo terao jedno te isto,
neka igra,
dobiće cigara,
dobiće rakije,
neka igra na stolu:
rodio mu se brat.
Dete me je gledalo,

uzalud, jer ga je Goran,
čije sam uglaste pokrete gledala
dok je grlić rakijske flaše
u dečja usta gurao,
samo terao da pije, da zaigra.
A dete je kašljalo od kruškovače,
štipala mu je grlo, kao očajniku
što odvrne masnu sodu
i klokotavo otrovnu tečnost ispija.
Slutila sam, u dubini duše,
oduvek sam znala, slušajući
vesti, da ova deca
nisu blesava.
Tačno znaju da ih svaki ispijeni
gutljaj dovodi
sve bliže
smrti i našim očima.
Sećam se, na Jovankinoj sahrani,
svi odrasli su buljili,
staklastim, ribljim očima
u belo telešce u kovčegu.
Tako je kruto ležalo,
sklopljenih očiju,
da je čovek načisto
dlanovima osećao
njegovo protivljenje.
Ukočenost.
Zbog koje se nisu mogle
ručice, nožice
saviti, iskrenuti.
Ljudi su pomno gledali
malu pokojnicu
kao da čekaju: neka se najzad oglasi,
neka ispriča šta je na onom svetu,
šta se vidi,
kako miriše,
gde je dospela,
pošto je nisu sačuvali.
Kao da svekolika svest o krivici
u toj pomnosti,
u pomnom posmatranju pokojnika
iskamčuje oproštaj,
i kao da može da zaboravi

i samo pokojno dete
da ga nikada niko
nije dovoljno pazio,
uzalud
je plakalo,
lupalo nogama,
kaljužalo.
Sećam se, pre no što zakovaše kovčeg,
majka je jednako pozivala prisutne
da pokojnicu celivaju.
Kao da je umrlo dete tako lako
celivati.
Sa starima je ipak drugačije,
kada im stavljaju pokrov preko glave,
čovek ima takav osećaj
da su već zaslužili smrt,
da se drugačije i nije moglo dogoditi,
i sklopljene oči,
i skrutnuta koža
nisu tako strašni, kao
mrtvoga deteta
sasvim nepokretno
skočanjeno do belila
majušno lice.
I povuče me Jovankina majka,
da je celivam,
da se oprostim od nje.
Sećam se kako sam zatvorila oči,
da ne vidim
šta mi usne učine,
i tako celivah
malu mrtvu Jovanku.
Kao da sam poljubila
ispupčeno parče lima.
Lagano mi se prevrnu stomak,
progutah sve
predrasude i pustih
da mi se usta slede.
A mala pokojnica
ni makac.
Šta će pokojnici celov, pomislih,
dok me je majka tako zahvalno
gledala.

Potom, baš dok su kovčeg
zakivali, videh kako
majka maše ka kovčegu
i dovikuje u mračnu pukotinu:
zdravo!
zdravo!
Tek tada uvideh da zaista,
kao celov mrtvacu, baš toliko vredi
i njen zahvalni pogled.
Svaka je majka sumanuta
dok svoje dete gleda u kovčegu
tokom pomena.
Sve dok ga ne zakuju,
ali uzalud zakivaju
poklopac kovčega,
ionako ne može da se zaboravi
lice mrtvog deteta
i ona užasna
čipkana šara
sa ivice pokrova.
Te matere će zauvek
da počivaju
i da se bude
sa tom slikom pred očima.
Jer uzalud umire dete,
ništa se potom ne dešava.
Srce se raspukne,
i u pukotini se nataloži strah,
makar koliko dece da rodimo,
sva će umreti.
Te majke nekada
postaju palikuće
ili odvrnu gas.
Joška je najzad progutao rakiju
ali ni dalje nije igrao,
gledao me je, ja se činjah
da ga ne vidim.
Potom se zacelo
sasvim preklopiše
paralele njegovog vida,
posta tako kratkovid
da ne beše nikakve vajde,
i krete na okrugloj ploči stola,

preplitao je malenim nogama,
Goran poče da mu tapše,
misleći da dete napokon pleše,
gostima dođe neprijatno
od svega, mada je poneko
za Goranom tapšao,
ostali pak
i ne pogledaše dete,
zauzeti pevanjem svojih pesama.
Zagledah se u novorođenče,
zaspalo sa sisom u ustima,
sred buke i bratovog
teturavog igranja,
kao da oko njega
još uvek nije svet.
Spavaše mirno, bezizražajnog lica
i u dubini srca se uzdah: neću rađati
više dece, Goran ovo dete
neće napiti.

S mađarskog prevela Draginja Ramadanski

Rhys Trimble

Rhys Trimble velški je dvojezični pjesnik, tekstualni umjetnik, performer, bubnjar, urednik, kritičar, suradnik, šaman, doktor struke, vitlač štapom i izvikivač koji živi u Walesu, Ujedinjeno Kraljevstvo. Zanima ga avangardna, modernistička i velška metrika. Autor je 15 ili više knjiga, fanzina, pamfleta i brošura. Rođen je 1977. u Zambiji i gostovao je u diljem svijeta. Pjesme su mu prevođene na slovački, poljski, latvijski i turski. Koristi drevne i moderne izvore i tehnike kako bi stvorio osuvremenjenu bardsku poetiku i personu.

Pridjevska ljubav

razrezana s cvijećem
kad naznačim da moja ljubav je
povremeno cilindrična
okovna
bosonoga muzika
lancetastih
poplavnih livada
plivajući gdje su tvoje
vode bile duboke
tisovke od
sviba
i
žednjaka
naizmjeničnolisne
jedna razvijena zvijezda
voljenja ili
spavanja u svakom krevetu

koji je nudio sporedna pera
duboko rasperana
krijes
kosturnica
grobnica
pričat ću ti o
crnoj marulji
lapovi tuljasti
dobrorazmješteni zavijutci
moje ljubavi ona je
ružičasto-smeđa, masivno razgranata
vila, dlakava vjenčićasta ovalnolisna
strukolika, zatvorena sred pljuska
isperana i segmentalna
uvećana u navlaku
crnkasta, kruta, naprijed usmjerena
izvučena, dojmljivo silovita
zametkom nošena, izboj i lišće
točkasta, brazdana, kratka u
gustim maljama, goluždrava
rutava, blijeda, sjajnosiva
zašiljena, vitko ušiljena
na kraju pupasta, kupolasta, nitastih strana
sesilno grozdasta, dugopeteljkasta, kratkopeteljkasta
uglata i krilata, ploda zlatnog
sporotekućeg, cvata
travolikog, staklastog
mnogo razgranatog, sitnog, grozdastog
tamnopupa, smeđa, poluzimzelena
česta po ulicama i vrtovima
lijep prizor pri plođenju
viseća, smolasta
obrisa neobično neuravnoteženih
visinoukazujuća, padajuća, cjevasta
oblika žlice, nalik na zvijezdu

***

jer osjećaj je prvi /tko se iole obazire
na sintaksu stvari ee cummings

rotor tvoje ljubavi je u meni
gdje si ti?

U pretvorbi kilometara u milje
tvoja lirika zaziva zime
vidovnjački podcrtane osjećaje
svako je slovo karta koja me načinila
u fizičkoj dijalektici
ljubavni osjećaji
redukcionista iz studio-stanova
semiotičke energetike i ruke čvrste ruke
10 katova više u plavom vidovitom životu
cvijeće heterogeneze apstraktnih koševa
bili smo srce potom označili rupture
je li romansa vanjska manifestacija emotivne tektonike?
erotične rupture romansiraju daljine
zašto se igrati malo putovanja?
likovi koji se izdižu iz hotela za jednu noć
mi smo sebstva u reljef-umjetniku (ne reci selfi)
potresajuća smirenost
ispljuje nasilno podcrtane poljupce
konotacije
zasićena boja tvoje haljine ustaj
isprana koristeći kist
oči aureole bioluminescencije
predaju se bijegu sustavā
sintagma ukrštenih prstiju
sastavaka
jotum paučina
eshatološke statične
točke na granici oštećenih udisaja
nazalno disanje koje je erotski prag (agrarni)
tvoji isprepleteni sustavi pod osjećajima
topografska toplina nadolazeće ocrtavanje
mekana proksima
ne kasni i ne budi stvarna
ljubav odredivost oslobađa se starih ljuštura
bioluminescentnih hotelskih rotora
protoenergije oslobođene odozdo
našost crnog kombija
propozicije uhvaćene u egu kiše
mora li biti deceleracija?
pod autoputovima, isplakujući svoje pjegice
i zviježđe madeža
lijepih na tvojim prsima

***

valcer denotira plutanje
munja iz oblaka do tla
izrezana i neodređenost Hariet Tarlo 2.2.17

Bio sam naučio mirno sjediti

ispodblizu skrpanog

nepristanišnog metala
u punini
vjetar nizvjetar
ja sam
porinut
tamnim nesvijetao
imenujući gledajući
ysbyty
llwydbinc toddi rhisgl
glaslech pibonwy

torriad I ddwy ac
uno eto

golau

greenbeat dijelektrično

hrastion arhicesta

prorok
zrnasto zasijeca

položeno propeto polemički

spotaknuto o sjeme naranče

nominira popise vjetra; busenje močvare
avon hibrida bilježi ponavljanja
plaćanje nestašica poziv &
odgovor crwth & oduševiti
list
spirala tratina opasno kockanje

na zvonjenje

pustoš

salva
strijela
ja
eng

Progonstvo objektizam bluz
Trugareddau'r alltdion gleision

načuto od Penny Hallas & Caroline Ar yr Ymylon prilikom razmišljanja o objektivizmu / objektizmu / objektifikaciji

i entrop plavi simbolizam u umjetnosti sirov zapad
preostalo od te plave haljine znak
granice životinja shema trajanja

ii urin ego loši načini povjerenje mjed prostor ponovno udomljen
zapuštenost dovođenje na ruba sinje
unapređenje & prereligiozno (yr angel

iii zaviđeno poremećenje barake motka &
gipsane migracije interijer venuti tlo prah
učestalost je besparica

iv osam tri pristup elita oholost rana
potpuni kukac oko postajući kontekst zakopati
pamteći u sum'r knjigu pridjeva

v ci glas škopljenje bez krvi podsjetnik krug grob
sredina plavetnost status transgresije utabane staze
komoda spajanje androgenizirati plavo

vi cyd-destun claddu cofio
mewn ha' gerdd o waddol
fregus trwy dant glas

vii cylch medd wrth ymyl
meddyliol cerdded penglog
ochrog yr un llinell canol duwch *

viii Y Skirrid – crtež binarno googlehodanje
radijalno nijansiranje izvan rute
kompatibilnost relikvija pozicioniranja

ix pokaži ravnice ispitni stol ograničen u suglasju
glas upuštajući se talisman blubaby barijera
mynydd naličje dwyfol ego

x izdaleka urin otpornost žuto odvajanje
hodanje smješteno fetalno atribuirano
pristranost truizmu odašilje skrotum korišten u povezivanju

xi plastična ruka na našim krajolicima bicikli zrake žensko ime
ulica za smeće steznici automobili rupa
koja se je učinila konglomerat rijeka

xii superzagrijavanje mrtvo praznoslovlje erupcija džin
svakodnevno
broj živci ego meso tajno stenjanje
zamuckuje žensko sa suzama spretnije od

xiii uviljuški linija binarno jato emisijskih snova
interregnum rifovi na stanicama smrt u neimenovano
njegov cant audeation

xiii urođenička arterija whittling pasući obredi
bazalno spektar infrastaza navi(gagors
činjenje zakučastim dah bluz.

S engleskog preveli Tomislav Augustinčić i Goran Čolakhodžić

Anat Zecharia

Anat Zecharia nagrađivana je izraelska pjesnikinja, plesna kritičarka, spisateljica i urednica. Diplomirala je na odsjeku za fotografiju pri Školi dizajna NB Haifa te Alma Koledžu hebrejske kulture u Tel Avivu. Od 2009. godine piše plesne kritike za novine Yedioth Aharonot. Sudjeluje u projektu "Artists' Greenhouse for Social Activism" pri Školi za fotografiju i medije Musrara u Jeruzalemu. Nagrađena je premijerovom književnom nagradom "Levi Eshkol" za poeziju, nagradom Grada Tel Aviva "Street Prize Award" te nagradom za mlade pjesnike na Međunarodnom pjesničkom festivalu Sha'ar. Objavila je tri zbirke poezije – *As Soon* as *Beautiful* (2008), *Due to Human Error* (2012) i *Palestina I* (2016). Poezija joj je prevedena na više od deset jezika, uključujući albanski, švedski, arapski i kineski. Prilikom Ljetnih olimpijskih igara 2012. godine u Londonu, sudjelovala je u navodno najvećem pjesničkom okupljanju u svjetskoj povijesti – Pjesničkom Parnasu – festivalu čitanja, performansa i rasprava, za što je odabrana među 6000 svjetskih pjesnika kao predstavnica Izraela, zajedno s druga 204 pjesnika koji su predstavljali nacije koje sudjeluju u Igrama. "Zecharia je otvorena mlada pjesnikinja koja iskreno piše o željama žena. Ne ignorira situacije kada je bivanje na jednoj od strana jednadžbe moći dio erotskog iskustva i rasvjetljava načine na koje izraelska politika utječe na seksualni život Izraelaca".

Evolucija

Zapravo, evolucija se dogodila.
Jaje je bilo prvo
Kokoš je sofisticirani način
Da jaje napravi drugo jaje.
I barem još tisuću malih promjena se dogodilo

Dok se nije oblikovala prva stanica
I još tisuću dvije tisuće promjena dok usamljena stanica ne načini
Jednostavnu ribu, i još
Malih nasumičnih mutacija
Do žabe.
I tisuću za guštera, i tisuću za krilo ptice
I još drugih tisuću da ptica poleti
I tisuću malih promjena dok se nije
Oblikovalo ljudsko srce, i tisuću za oči,
I tisuću za kožu i tisuću za jetru i
Tisuću dvije tisuće za mozak
Za dušu za misao za san
Za veliki lanac bića
Na jednom kraju jednostavna riba
Na vrhu uspravan čovjek s nožem.
I cijela priča kroza sve, sve to
I zemlja se kreće pri brzini od stotinu
Tisuća kilometara na sat na svom putovanju oko sunca
A ne primjećuje.
Muha koju udarimo
Ima jednaku i suprotnu reakciju
I ako se zadrži dovoljno dugo
Sve se vraća.
I mjesec kopni i odmiče se ali
Sunce je savršeno
I čudesno s vremenom
I dan je došao
I pratit će svoje drugo
Kreće se i tone nadolje,
Viđeno i zaboravljeno.
Tako isparavaju božje kemijske pogreške
I sve naše prljave laži
Slavoluk pobjede, Kip slobode, Dachau,
Rad oslobađa
Žito i pljeva
Atomi za mir
Rat i privatna ubojstva
Norveški losos, pileća prsa, svinjski kare
Glavom i ramenima naprijed.
Slavimo i dramatiziramo
Raspoloženi za življenje.

Gosp. premijer

Gospodine premijeru,
razmišljam o podmetačima,
cvjetnim aranžmanima, svjetlu mirisnih svijeća,
noževima koji se presijavaju,
čistim stolnjacima na Vašem stolu za blagovanje,
Vašem omiljenom sladoledu od pistacija
(luksuzan okus kojeg nema bilo gdje)
omiljenom voćnom šerbetu Vaše supruge
ovisno o dobu godine
jagode su sad u sezoni, limun-menta ljeti
vanilija sigurno za djecu.
Gospodine premijeru,
mora da ste vrlo ponosni na Vašu zemlju
dok je gledate zatvorenih očiju.
Zaboravimo na teror i vatru
život na rubu zaista okrepljuje,
ta motivacija, nemate se čega bojati.
I okupacija je tako beznačajna
vidite koliko je ljepote u biljkama što se penju uz terasu
ili drže za ogradu.
I to nam također daje razlog da godinama stojimo na trgu
i pjevamo.
Gospodine premijeru,
nije bitno koliko uzimamo
koliko osjećamo
koliko se borimo
koliko padamo, koliko se molimo
koliko mnogo nokaut-pobjeda obećavate
koliko oživljavamo.
Netko je jednom rekao: Hramska gora je naša
Hramska gora je naša, prijem,
i netko drugi odgovorio: bravo, bravo
(Sve jedinice neka obustave vatru)
povjerivši nam budućnost
pustivši nas da glave držimo visoko
naša tijela u pukotinama, između prijeloma,
Tako je već godinama, godinama.
Gospodine premijeru,
zbogom
i dok napuštate rezidenciju
obucite džemper, ili ga barem zavežite oko vrata.

Sve to meso i salo

Sve to meso i salo, kava i muffini
sjemenke suncokreta u soli Atlantika
svi ti usklađeni predmeti, jastuci
s crtežima tigrovih glava.
Sve te sjene što otkrivaju ljepotu u pokretu,
sva ta lepršanja nalik šišmišima
iznad hladnog izvora svjetla,
s tapetama na motiv koraljnog grebena
radi iluzije dubine.
Sve te žene čije je meso sputano
remenjem kupaćih kostima,
odgovarajućim vijencima, paunovim sjajem,
kao slatkiši. Svi ti ventilatori
koji se bore za svoje živote,
njihova leđa hvataju se plafona,
ti komadi recikliranog metala,
brave, turpije za nokte, noževi, vijci
i tinta koja tamni, koja mrlja
dječju odjeću.
Sve te staklene obloge koje grade
novi prozirni grad,
elegantno stubište što zavija na uglu,
sve te obavijesti zalijepljene na obavijesti,
zalijepljene ilegalno,
"Prekršitelji će biti kažnjeni.
Upozoreni ste!"
Sve te prazne boce piva, crne vreće za smeće,
tamnoputi ljudi iz Afrike
crveno koje je i svijetlosmeđe
i žuto koje je također blijedo.
I mjesec koji se prelijeva na televiziji
i lokva koja se skuplja na podu
i tišina.
Čitav čopor pasa na jedno osamljeno mače,
Svi miševi u žutim poljima,
i grebanje i guljenje, otkriva kreativno i poništavajuće svjetlo
med i mlijeko pod našim jezicima.
I vjetar koji puše prije nego se rastanemo
i geometrija i simetrija i "Doktore! Doktore!"
i trojanski konj Smrti.

Stvarni svijet

ležali smo jedno uz drugo
koljena, bedra ruke se dodirivale
mogli smo napraviti dijete,
umnožiti se od toliko povjerenja.
I mogla sam reći: živjelo svjetovno
ali uvijek sam čeznula za šumom.
Odgurnuti pokrivač i reći:
molim te uzmi na što imaš pravo.
Puštajući pse s uzice
hvatajući dobro ukrašene rogate jelene
ubijajući i gubeći
(i žureći ciljala sam šumu)

Ovdje ima previše kave, kineske hrane
previše Kineza i previše razmišljanja
da se kaže nešto dovitljivo.
Ovdje lažiram, izbičuju me
osjećam se dobro.
Odgovara mi biti svačija
miljenica
muškarcima sam bespolna
ili zanimljiva.
(i žureći ciljam šumu)

ovdje je trčati unaprijed polagana smrt,
hiperaktivna ambicija.
Sramoćenje, uljepšavanje,
ništa postaje još ljepše
s vremenom.
I ako na kraju netko-ti pita:
kamo sada?
U šumu
plesati plesati plesati

Neimenovano 2011

Kažu da je sve povezano
mahanje galebova krila
zauvijek mijenja vrijeme,
tornado u Teksasu

nije samo tornadu u Teksasu,
šuma nije samo drveće.
Baciš kamen u jezero
i valovi se šire u svakom smjeru
sve dok ribi u Australiji
ne izrastu ruke i noge,
više joj se svidi hodanje nego plivanje
isplazi iz vode
podigne kamen i udari tri ribe
po glavi
podsjećajući nas na sve što znamo o krvi.
Odavno smo već zaštićeni
od bjeline zidova.
Pokrovi od plastičnih mjehurića štite nam ruke
da ne počinimo neko zlo.
Najlakše je posvetiti se crvenom i zlatnom,
dostaje da se priupitamo:
Koje nam je ime?
Biti izgubljen, želeći izaći van,
van na glavnu ulicu da bismo vidjeli,
da bismo vidjeli teksturu sunca,
nešto što se neprekidno kreće u granama,
svaki mrmor kako se pretvara u kôd,
ne plešemo baš bezrazložno oko telca
niti tučemo pšenicu u preši da ih raspršimo,
kujući zavjeru rukom pod ruku.
Ruke su nam zaboravile
što su znale
Čovjek ne može živjeti samo po vjeri
i činimo jednu stvar
da bismo nadoknadili za drugu,
to je navada svijeta.
I prepuno je ljudi, uvijek tako prepuno ljudi,
svi žure u centar grada.
Jedina prostranstva koja će nam preostati
bit će aerodromi.

Pojela anđela

Pojela sam anđela
Stojeći kraj sudopera
Podigla ga jednom rukom

S tla kao da je avion u zraku
Progutala uzdizanje k tijelu.
Krila, zadnja su ušla,
još su mi škripala među zubima kada se smjestio
U oble prostore u meni, šireći se
Po ništavilu.
Upravo mi je to manjkalo,
Netko tko bi drhtao duboko u meni
Dok otkucavam
Odrađujući svoje
Tko bi bio
Onaj koji čeka uspjet će
U međuvremenu, jedina stvar koja se zna o meni
Je to da dišem.

Sreća

Zavijaj mi onako kao kuja
Tako zvuči tvoja sreća
Kada te uhvati na djelu
Dok ti jezik još visi iz usta
Kasnije ćeš platiti
Ne za kaznu, tek
Tako.

Jezik rupe

Zanimaju me rupe
Ali se trudim iz toga ne praviti
Ideologiju
Proučavajući sama svoje meso mrmljajući
Oralno analno falično genitalno
Razvijam se lutajući od jedne do druge
U jednoj rupi sišem gutam
Kao kisik grizem psujem
Ljubim jezikom
U rafiniranom kanibalizmu izvodeći
Užitak iz muke.
Ima rupa koje su ispunjene značenjem
Ispunjene strašću. Draže su mi one
Prazne, koje odbijaju označivanje

Otvaraju mogućnost.
Rupa je vrsta lokalnog
nereda, posljednja stanica.
Želim zaviriti unutar nje
Samo da bih vidjela kako uzvraća
Pogled rastrgana mesa
Štiteći usne.
Nije da hoću ući
I izaći iz svih njih želim
Biti bezvremena jama
Okvir rupi
Bez lokacije bez središta.
I kad budem eruptirala, nešto će
Stati i nešto drugo će provaliti.
Životinja mora rasti.
Trčeći gubeći trčeći nalazeći
U stalnoj potrazi za zasićenjem.
U međuvremenu
Vrtim još jednim prstom uokolo
Znatiželjno, bez arogancije
Jer znam da nisam na strani
Boga, na kojoj je
Sunce ogromni anus svijeta
Zbilja jesam na drugoj strani
Sunce ne sja
Iz moje stražnjice.

Hvalevrijedno

Tijelo iščekuje svoju smrt
(Budi čist i dnevno mijenjaj odjeću)
A mi stojimo naokolo kao idioti
U sobama osvijetljenim televizorima
Ne znajući koliko su nam dragocjeni životi.
Uvijek, netko nožem lomi kosti
Dok fućka
Bojeći se da ne izgubi sve to
Netko zatvori kapke na prozorima
U nekoj šumi započne
Užasan požar
(Ovisni smo o mirisu cvrčanja).
Uvijek, tražit ćemo napuštene plaže

Procijenjene europskim standardima
Blijedi među nama zastajat će radi obreda losiona.
Uvijek, zaposleni smo i puni briga
Ali izgledamo čudno staloženi.
Uvijek, na petom katu
Kineski radnici trčkaraju građevinskim skelama,
Uvijek, u 8:00 žene na televiziji nam
Pristojno bleje novosti,
Rasjed je zauvijek Sirijac-Afrikanac
Velike ptice ujutro migriraju
Jedreći nad glavama, kružeći
Iskorištavajući silu uzgona
Strujā vrućeg zraka koje se odižu,
Glasno gutajući daljinu.
I užitak uvijek iznenadi, prebjegne u tren oka,
Hladan, i pregrade su tanke
I stolica škripi – dijalog.
Uvijek, neki ljudi će se u hvalevrijednom
Stilu podići nakon pada
Skupljajući jedaći pribor.
Doći će ti dani kad ćemo reći: "Godišnji odmor
Savršeno će odgovarati našim očekivanjima",
I u dobroj slobodi otvorit ćemo
Dvije sjajne limenke
I, zaista prostački ločući
pića, posjedovati:
Nema obzora za bol
Moramo se vratiti i živjeti
Plesati, skakati u mraku, grčiti zrak,
Inače smo izgubljeni.

S engleskog preveo Tomislav Augustinčić

Međunarodni gosti – Versopolis

Versopolis je europska platforma za poeziju, poduprta od strane programa Europske komisije, Kreativna Europa, čiji je osnovni cilj stvoriti nove prilike za promociju perspektivnih europskih pjesničkih glasova.

Zehra Çirak (Njemačka)
Tiziano Fratus (Italija)
Tibor Hrs Pandur (Slovenija)
Marie Ginet (Francuska)

Odlični mladi pjesnici pišu svoje pjesme na raznim jezicima, no često ostaju neprimijećeni izvan izvornoga govornog područja. Versopolis želi to promijeniti stvaranjem jedinstvene platforme diljem Europe koja će pružiti priliku novim perspektivnim europskim pjesnicima za postizanje međunarodne prepoznatljivosti.

U platformu je uključeno sljedećih petnaest renomiranih književnih/pjesničkih festivala iz petnaest zemalja:
Ars Poetica, Slovačka
Genoa International Poetry Festival, Italija
Ûmeås internationella litteraturfestival, Švedska
Instytut Kultury Miejskiej, Poljska
Ledbury Poetry Festival, Ujedinjeno Kraljevstvo
Struski veceri na poezijata, Makedonija
Poetinis Druskininkų ruduo, Litva
Felix Poetry Festival, Belgija
Goranovo proljeće, Hrvatska
Literature & Wine Festival, Austrija
Dnevi poezije in vina, Slovenija
Le Printemps des Poètes, Francuska
Verein zur Förderung der Hausacher LeseLenz, Njemačka
Publishers' Forum, Ukrajina
Festival Poetas, Španjolska

Zehra Çirak

Zehra Çirak rođena je 1960. u Istanbulu; u Karlsruheu, u Njemačkoj, živi od 1963. Preselila se u Berlin 1982. godine, gdje i danas živi. Piše poeziju, kratku prozu i eseje.

S vizualnim umjetnikom Jürgenom Walterom živjela je i radila od 1982. sve do njegove smrti 2014. godine. Zajedno su nastupali u Njemačkoj i inozemstvu. Çirakinu poeziju obilježava intenzivna interakcija njezinih pjesničkih tekstova i Walterovih skulptura. Detaljne informacije o toj umjetničkoj suradnji mogu se pronaći na stranici: www.juergen-walter.com. Zehra Çirak dobitnica je brojnih nagrada, priznanja i stipendija, između ostalih nagrade Friedrich Hölderlin za mlade umjetnike 1993, nagrade Adelbert von Chamisso 2001. te titule rezidencijalne pjesnikinje grada Tübingena 2016. Vodi radionice pisanja u osnovnim i srednjim školama. Od 1987. do danas objavila je osam knjiga poezije i proze.

Plodovi mirovnih studija

Eva pruža Adamu krušku
on je grdi da je glupa krava trebala je biti jabuka kaže
Evu spopadne napadaj smijeha a Adam prijeti bananom
kaže ako se ne prestane smijati
svoju će bananu razbiti na njenoj kruški
bio je to prvi bračni krah između onih spojenih Bogom
potom su obavili pranje nogu u rijeci i jedno drugome brali
bobice s grmlja u usta s mjesta
gdje su sjedili i gledali u nebo
miroljubivo siti i umorni od svađe

Adam je Evi dan poslije pružio punu šaku pirea od jabuke
napravio ga je za nju od toga rekao je
a ona pire od jabuke razmaže po cijelom tijelu
Adamove se oči šire
Adamov pire od jabuke kreće u šetnju Evinim tijelom
ušeta u Evino tijelo
a ona osjeća prvu izletničku pjesmu
dok pjeva Adamovo tijelo kreće u šetnju po njenom
oboje tako svrše i tako idu

S njemačkoga prevela Romana Perečinec

Tiziano Fratus

Tiziano Fratus (Bergamo, 1975) odrastao je u krajolicima Lombardije i Pijemonta. Nakon što mu se uža obitelj raspala, počinje putovati, istražujući crnogorične šume Kalifornije i Alpa, gdje usavršava koncept Homo Radixa, nakon čega slijede svakodnevne vježbe meditacije u prirodi, disciplina Dendrozofije i teorija Petoga Humanizma. Kroz dvadeset godina rada objavio je više knjiga proze i stihova, neke kod najvećih talijanskih nakladničkih kuća kao što su Mondadori, Feltrinelli, Bompiani, Laterza, Einaudi i Ediciclo. Pjesme su mu prevedene na devet jezika i objavljene u časopisima ili zbornicima u šesnaest zemalja. Izlagao je fotografije na samostalnim izložbama. Surađuje s novinama *La Stampa* i *Il Manifesto* te je voditelj programa Nova Silva Philosophica na Radiju Francigena. Živi u ruralnoj okolici Torina, gdje postojanost ravnice završava i korijeni planine počinju. Više o autoru i njegovim projektima može se promaći na web-stranici www.homoradix.com.

Ruke

Te ruke
su izgradile
svijet. Tvrde su,
ispucana koža, brusni
papir, široki nokti, za težak rad.
Nisu to ruke koje znaju milovati,
ali znaju pozdravljati, uputiti, mahati mačem, dugački
popis činjenica koje mogu ostvariti u punini
svojih mogućnosti. To su ruke rada, spremne za korištenje, ne
žele ni najmanje biti mirne, bez odredišta,
bez prijevoda. Ipak te ruke
otvorile su širom tijelo buduće majke,
prešle su prag, primile
hostiju od svećenika, u svoje vrijeme.
Čvrsto su držanje koje me je podiglo,
i kada je došlo vrijeme nasilno su se spustile.
Beskorisno je kopati po stranicama prošlosti, ono što je izumrlo
mijenja se pri svakoj provjeri: zna se, povijest je divlja životinja

S talijanskoga preveo Silvestar Vrljić

Tibor Hrs Pandur

Tibor Hrs Pandur rođen je 1985. godine u Mariboru. Pjesnik je, prevoditelj i dramski pisac. U Ljubljani je završio studij komparativne književnosti. Jedan je od osnivača paraknjiževne organizacije I.D.I.O.T. i dugogodišnji glavni urednik istoimenog književnog časopisa, u kojem najčešće i objavljuje poeziju, drame i teorijske tekstove. Njegova prva drama, *San 59*, premijerno je izvedena 2008. godine u režiji Jane Pršuh, u ljubljanskom kazalištu Glej. Godine 2010. izlazi njegova prva pjesnička knjiga *Enerđimašina* (Center za slovensko književnost), a zatim, kod istog izdavača, i prijevod izabranih pjesama Jima Morrisona pod naslovom *Očevidac*. Godine 2015. i 2016. bio je programski direktor festivala Literodrom, posvećenog piscima i kritičarima mlađe generacije. Prošle godine, u izdanju mariborske Litere, pojavila se njegova opsežna pjesnička knjiga *Unutrašnji poslovi*. Živi i radi u Ljubljani.

Država u državi

U Južnoj Americi
Me prate
Zbog molitve koju govorim
Njihove vatre. Sve što ne žele
Sve što bacaju u mene. Ne dobiju

Kad sanjam, ja sam crnac
Neću pušit šefovima
Zato me love

U stanu nema vode. U državi nema hrane
Samo maramice i smeće. Razmjenjujemo cipele i prstenje
Slijedimo sebe po sobi
Za ručak u zdjele sjeckamo kurce
Psi nam grizu u čela. Gledamo se u ogledala
Naše rane: sive crvene crno roza
Zjenice kao golubari. I ljubičasta preleti tijelom

Ljudi preprodaju ljudsko meso
Čujem ih, dolaze po mene
U taksiju me zaustavlja policija. Svi sudjeluju
Pretvaraju me u komad mesa
Vidim svoju kičmu
Živce u vjetru

Sa slovenskoga preveo Edo Fičor

Marie Ginet

Marie Ginet francuska je pjesnikinja, performerica i slam-izvođačica. U kazališnim i slamerskim izvedbama te kolaboracijama s umjetnicima iz drugih polja nastupa pod pseudonimom Ange Gabriel.e. U okviru umjetničke platforme La Générale d'Imaginaire autorica je i izvođačica više djela koja se bave romskom populacijom, manjinama i feminizmom. Dvije knjige, *Souffles nomades* (*Nomadski dahovi*, 2010) i *Pulsation* (2014), objavila je za L'agitée editions, a knjigu *In the Angel's Belly and other Hiding-places* u nakladi Henry's 2016. godine. U posljednje vrijeme sve više nastupa, sudjeluje u scenskim projektima s glazbenicima, vizualnim umjetnicima i drugim pjesnicima, nastojeći pjesništvu vratiti njegovu izvornu, oralnu komponentu.

Ulomak iz "U utrobi anđela i drugim skrovitim mjestima"

Kroz brodsko okno promiče svijet: kormorani što suše krila na sljemenu visokih grana, bijela kora breza, njihove raspukline, čelični mostovi što tvore sjenu.

***

Grafiti o ljubavi i samoći
na stupovima mosta

plava dječja lopta što pluta
iza tvornica

***

Kroz brodsko okno promiče svijet: pocrnjele cigle, pljesniv zadah djetinjstva, ugljen bez sjaja što luči svoju sluz u kanal, hrđava Sambre.

Uspravne drhtave topole, žabnjaci na nasipima, i tvornice tako beživotne da su poput fotografija koje ljubitelji gledaju kao pornić koji se pušta u dnu štive i daleko od anđela.

***

Prljava science-fiction prevodnica. Zrak njuši smrt, ali svjetlost se vratila, travanjsko sunce kao projektor. Žuta čudovišta, pretrpana smećem i piljevinom, drndaju se u stupovima prašine.

***

Ipak ponegdje ima i muškaraca, stegnutih između stakla i praznine. Sjene pognuta potiljka koje pljuju pod noge sudbini.

Nastaviti teglenicom dalje prema moru koje se – zar ne? – mora osvetiti.

***

Grafiti
vrište bojom
u polusjeni hangara,
vrište revoltom
na umrljanim guzicama kipera

Zidovi od prozora,
koprive u rastu,
sparušene cijevi,
divlje trave,
meka bodljikava žica.

To je dakle kraj
Da se smijemo ili plačemo?
Te hrpe tvornica
Spaljena pluća.

S francuskog prevela Vanda Kušpilić

Natječaj za literarne radove učenika

Natječaj za literarne radove učenika osnovnih i srednjih škola raspisuje Književna manifestacija Goranovo proljeće koja djeluje u okviru Gradske knjižnice Ivana Gorana Kovačića Vrbovsko.

Prosudbena komisija u sastavu Miroslav Mićanović i Branko Čegec donijela je jednoglasnu odluku da se nagrade dodijele:

Kategorija učenika osnovnih škola:

1. Dario Panić, 7. razred, OŠ Trnsko, Zagreb
Mentorica: Marina Fistonić, prof.
Pjesnik Dario Panić u mrklini svijeta i njegovoj sigurnoj prolaznosti mijenja, zamjenjuje, otkriva i traži: jesmo li u crnilu, jesmo li u mraku, ili što je s našim mačkama, odlukama i kontrastima: "Crno u crnilu./ Crno u mraku./ Mrkli mrak./ Crni dimnjačar stoji,/ za crni gumb se hvatam./ Crna mačka, crna kola, crni svijet." Pitanja je puno, ali i mogućih pjesničkih odgovora i sumnji, međutim, ono što mu daje na važnosti dolazi s druge strane: tamo gdje se priča, pjeva i skače – ima li ozbiljnijeg zadatka i pustolovine za pjesnika i njegov jezik! Nagrada je ovo i pohvala upravo tom naporu da se suočimo s onim što nas prati iz područja nepoznatog i nepoznatih slutnji i jezika.
Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti!

2. Magdalena Blagec, 8. razred, OŠ Donja Stubica, Donja Stubica
Mentorica: Danica Pelko, prof.
Pjesnikinja Magdalena Blagec s pravom se pita o mnogočemu što smo doživjeli, vidjeli i čitali, ali odlučila se za jezik koji se pamti i koji se traži, jer kao da smo ga izgubili, zaboravili. Ili smo mu davali sasvim drugo, nerijetko krivo mjesto: "Zake, zake suze žmefke,/ zake glava pognuta?/ Zake se mučiš i se vu sebi držiš?/ Zake se stiščeš,/ pak van ne pustiš?" Upisana je u njezinu poeziju jedna druga lektira, jedan drugi svijet i to je lijepo, dobro i važno. Ali radoznao čitatelj će odmah, ili kasnije,

pitati "zake". I onda će se naći u neobičnu i živu labirintu značenja i riječi. Riječi i značenja.
Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti!

3. Emilija Arbutina, 6. razred, OŠ Siniše Glavaševića, Vukovar
Mentorica: Maja Stjepanović, prof.
Plemenito je ono što bi htjela i što radi pjesnikinja Emilija Arbutina, jer ona pisanjem govori o svom svijetu, koji bi na samorazumljiv način trebao biti i naš, čitateljski, u prvom ili drugom redu, u čitanki i na papiru. Ali osjećamo da nije uvijek tako i da su dobre namjere opasno mjesto za dobru poeziju: "Pogledala sam svijet bolje, vidim to su samo boje./ Kao mrlje na papiru, / kao linija u okviru./ Za mene je svijet bez greške,/ za mene je svijet bez suze u oku, zjenice teške." Nagrađujemo upravo onaj dio njezina pjesničkog svijeta koji se zatječe u novom tekstu, novim pitanjima i sumnjama, a za sve drugo već se pobrinuti i vrijeme i svijet – moj ili tvoj, nekada neoprostivo razdvojen i jednako tako blizak, ali to je već za drugu ili treću pjesmu.
Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti!

Kategorija učenika srednjih škola:

1. Vida Sever, 3. razred, Prva gimnazija Varaždin, Varaždin
Mentorica: Tatjana Ruža, prof.
Poezija prvonagrađene pjesnikinje Vide Sever živi od sna i pronalaska, ali recimo odmah i brzo: od pronalaska i sna. Jedno i drugo živi od predmetnog svijeta koji dolazi s ruba do središta ili još jednostavnije od dna do vrha: s kraja pjesme, iz zagrade, prelijeva se i zakucava ono što je izgubljeno i činilo se nevažno, činilo se nevažnim: "kada uđeš kroz prozor/ i zaobiđeš slučajne nesretnike,/ dugo tonemo/ u gostinjski madrac/ i svaki ulazak i izlazak stranaca/ osjetimo kroz sebe u propuhu/ (vrata ne zadržavaju kako spada)". Ali ne iscrpljuje se sve u mašti i činjenicama nego je ključ njezine poezije u jeziku razlike i prepoznavanja, srodnosti i odustajanja: je li to lijepa izgubljenost? Čitat ćemo, čitajmo…
Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti!

Andrej Đeraj, 3. razred, Gimnazija, Požega
Mentorica: Kristina Lešić, prof.
Jesmo s poezijom drugonagrađenog pjesnika Andreja Đeraja u prikrivenoj raspravi o vremenu poezije i kanonu, što je važno i što je presudno, što je ostalo i s čim se uspoređuje i mijenja. Ali to ni pjesniku ni čitatelju nije dovoljno, nije mu ni dovoljno ni jasno, jer njemu je do drugih otkrića i do srodnosti po onome o čemu se tek mislim, tek se otkriva

u svojoj ozbiljnosti i dugoročnosti: "Našao sam je u šumi./ Do 17-e je živjela u šumi/ s bratom iz mamina prva braka.// U njemu je cijeli svemir/ akrilnih boja zakopan/ duboko u šumama ovisnosti." Ne treba biti dalekovidan i znati, vidjeti da ćemo se u njegovoj poeziji baviti uzgredno Petrarcom i inima, a ostat će nam naši demoni i naša prošla budućnost. Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti! Radujmo se!

3. Issa Ćudina, I. razred, Ženski đački dom Split, Split
Mentorica: Đurđica Kamenjarin, prof.
Poezija trećenagrađene pjesnikinje Isse Ćudina zatječe se i zatječe nas u narativnosti, u proznom obliku koji je pouzdano pjesnički, pjesnički u prvom redu: jer živi od pamćenja i otkrivanja apsolutnosti jezika. Apsolutnog povjerenja u rubove jezika i njegovu, gle čuda kolokvijalnost, običnost, onoga što pripada obitelji i, sad ozbiljno, smrti. Ritmično i igrivo, dosjetljivo i pametno, uzbudljivo piše naša pjesnikinja: "Pucketaju starice u crnoj peći, a nas dvoje poput nevine djece ležimo na bijelim lancunima, na jednom tvrdom kušinu. U zjenicama bljeska jedna je iskra bijela, ispunjena sjajem tmine poput dagnji. Priljubljene. Teške vjeđe na milom oku spuštaju se umorno, ali ne mogu utonuti. Među tankom linijom emocija nabiru se na koju će stranu prijeći i izmjenjuju se kao dan i noć." I kad kaže da je "divno biti mrtav", čitatelj joj vjeruje i ne plaši se. To je za poeziju ozbiljan zadatak, a sad je i pred nama. Čestitamo na pjesničkoj disciplini i neobuzdanoj mašti!

Pohvaljene pjesnikinje i pjesnici čiji su nam rukopisi bili jednako važni i potrebni:

Magdalena Marta Bago, 8. razred, OŠ Stjepan Radić, Imotski (mentorica: Antonela Dropuljić, prof.), Marta Zega, 7. razred, OŠ Sesvete, Sesvete (mentorica: Sandra Milobar, prof.), Brina Hercigonja, 3. razred, IV. gimnazija, Zagreb (mentor: Maroje Burum, prof.), Domagoj Obadić, 4. razred, Graditeljska, prirodoslovna i rudarska škola, Varaždin (mentorica: Ivana Štimec-Sajko, dipl. bibl.), Mia Nemčić, Škola likovnih umjetnosti, Split (mentorica: Ivana Korjenić), Morana Brljak, 3. razred, Medicinska škola Bjelovar, Bjelovar (mentor: Iva Ban, prof.), Mahdu Marie-Louise Hadžić, Srednja škola Petrinja, Petrinja (mentorica: Kata Sužnjević, prof.)

Pjesme nagrađenih učenika

Dario Panić

Crna

Crno u crnilu.
Crno u mraku.
Mrkli mrak.
Crni dimnjačar stoji,
za crni gumb se hvatam.
Crna mačka, crna kola, crni svijet.
Crno-bijelo kontrast različitosti,
kontrast jednakosti.
Sjedim.
Crno-bijeli film priča, skače, pjeva...
Obojen bez boja.

Magdalena Blagec

Zake

Zake, zake suze žmefke,
zake glava pognuta?
Zake se mučiš i se vu sebi držiš?
Zake se stiščeš,
pak van ne pustiš?

Zake, zake ti duša trpi,
zake sam čez to ideš ti?
Zake za lažnim

osmehom se skrivaš?
Zake jal i mržnju
vu duši imaš?

Zake, zake glavu ne zdigneš,
zake sunčeku ne namigneš?
Zake ne podeliš te
i tugu i jad i vse?
Zake brigu ne pustiš
pak vu kratkom življenju
vesele živiš?

Emilija Arbutina

Moj svijet

Pogledala sam svijet bolje, vidim to su samo boje.
Kao mrlje na papiru,
kao linija u okviru.
Za mene je svijet bez greške,
za mene je svijet bez suze u oku,
zjenice teške.
Za mene je svijet pun leptira,
za mene je svijet bez nevolja.
Ja ću za tebe sagraditi svijet
i prvo što će biti je leptirov let,
ali ako pogledaš malo bolje
vidjet ćeš i njegove lijepe boje.

Vida Sever

Sigmund Fjord

Možeš li mi objasniti
oštre fjordove u grlu
i akvadukte u zjenicama?
Ne obraćaj pažnju
na ulicu kat niže
i bučan hodnik pun volontera

iz trećeg svijeta.
Primi mi ruku,
otisni joj mapu do blaga
i zamoli nesvjesnost
da ne divlja i potapa reljef
na hemisferama i režnjevima.
Obgrli me da putujemo
dizalom prema sjeveru.
Ja ne shvaćam
dvodimenzionalnost karte
i da te vjetar lagano otpuše s margina.
Nemoj me izgubiti
kad me bacaš u kocki
tražeći vjerojatnost u kojoj sam zdrava.
Nema te britke sreće
za mene ovdje,
zato me odvedi do fjordova
da ispeglam tugu u Atlantik
i proplivam.

Andrej Đeraj

Petrarkini fetiši

Našao sam je u šumi.
Do 17-e je živjela u šumi
s bratom iz mamina prva braka.

U njemu je cijeli svemir
akrilnih boja zakopan
duboko u šumama ovisnosti.

Ali uzeli su inspiraciju smeđeg oka.
Uzeli su 21 gram*.

Zar ti nije žao tog djeteta?
Piši u križ i šuti.
Ionako si samo 29%* tog svemira.

Toliko o beskraju.

* 21 gram – težina duše

** 29% – odnos kopna naspram vode na Zemlji

Issa Ćudina

Sanjam

Sanjam te u magli sive sobe na krutom, drvenom bančiću pred škurama čije su britvele već odavno zahrđale od juga, sažalijevajući geranij upropašten pljuskom koji odskakuje o komadiće stakla po prašnjavom parketu.
Sanjam te u ovim kišnim danima kao u nijemom filmu, uz pratnju iskrivljenih nota slijepog pijanista na ljepljivim nitima paukovog legla.
Čekam, pogledom uljuljanim bjesnoćom valova.
Sanjam te u strahu od vlastite sjene, mutnim zjenicama uznemirenih jezivom škripom vrata iz daljine, pod zidovima s kojih se slijevala crna vlaga, zakazanih kazaljki s oronulog sata i kosom upetljanom u draču.
Sanjam
kako mi kradeš dodir s usana, prisiljenim da opsuju tvoje ime…

Odbor Goranovog proljeća
Ana Brnardić
Goran Čolakhodžić
Miroslav Kirin
Branislav Oblučar
Marko Pogačar, predsjednik

—

Zahvaljujemo na financijskoj potpori
Ministarstvo kulture RH
Grad Zagreb
Grad Rijeka
Literature Across Frontiers
Nederlands letterenfonds
Versopolis

Zahvaljujemo na logističkoj potpori i suradnji
Grad Vrbovsko
Primorsko-goranska županija
Odbor Goranova proljeća
Lukovdol – Vrbovsko
Grad Pazin
Gradska knjižnica Pazin
Pučko otvoreno učilište Pazin
Studentski Centar u Zagrebu
Teatar &TD
Booksa
Kazalište Komedija
Jazz cabaret klub Kontesa
OKC Palach
Book Caffe Dnevni Boravak

Organizator i nakladnik
Studentsko kulturno umjetničko društvo "Ivan Goran Kovačić"
Opatovina 11, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel. + 385 1 48 13 321
Tel. + 385 91 48 13 321
Fax. + 385 1 48 13 320
e-mail: info@igk.hr
web: www.igk.hr

Urednik
Branislav Oblučar

Za nakladnika
Tomislav Kosovec